

Bureauonderzoek, Bouwdossieronderzoek en Verkenkend Booronderzoek Archeologie

Plangebied Spekhorst te Rijssen,
gemeente Rijssen-Holten

De vermelde medewerkers in deze rapportage zijn akkoord met openbaring van zijn of haar persoonsgegevens in het kader van de AVG-privacy wetgeving.

Opdrachtgever

Ad Fontem Ruimtelijk Advies
Dhr. Y. Yildirim
Stationsstraat 37
7622 LW Borne
Tel. 074 – 2557020
y.yildirim@ad-fontem.nl

Projectnummer

234453

Kenmerk

RB/SHR/HAMA/234453

Eindredactie/kwaliteitscontrole

Drs. E.E.A. van der Kuijl

Paraaf

Datum

01-05-2024

Colofon

Opdrachtgever	Ad Fontem Ruimtelijk Advies
Project	BO, BDO en IVO Archeologie Plangebied Spekhorst te Rijssen
Projectnummer	234453
Titel	Bureauonderzoek, Bouwdossieronderzoek en Verkennend Booronderzoek Archeologie Plangebied Spekhorst te Rijssen, gemeente Rijssen-Holten
Datum en versie	01-05-2024, versie 2.1 (definitief)
Auteurs	R. Barth MA en drs. E. E.A. van der Kuijl
Eindredactie	Drs. E.E.A. van der Kuijl (senior KNA archeoloog / senior KNA prospector)
Afbeelding voorzijde	Luchtfoto plangebied (bron: PDOK)

Inhoud

Samenvatting.....	4
1. Inleiding	6
1.1 Inleiding en onderzoekskader	6
1.2 Doel en vraagstelling van het Bureauonderzoek en, Bouwdossieronderzoek.....	8
1.3 Werkwijze.....	8
1.4 Beleidskaders.....	8
1.5 Administratieve gegevens	11
2 Bureauonderzoek en verwachtingsmodel	12
2.1 Landschapsgenese	12
2.2 Historische ontwikkeling plangebied en omgeving	17
2.3 Bouwhistorische waarden	20
2.4 Bekende archeologische waarden	21
2.5 Archeologisch verwachtingsmodel	24
3 Booronderzoek	27
3.1 Werkwijze Booronderzoek.....	27
3.2 Resultaten	27
4 Conclusie en aanbeveling.....	31
4.1 Conclusie	31
4.2 Selectieadvies	31
4.3 Selectiebesluit	32
4.4 Voorbehoud.....	32
Gebruikte literatuur	33
BIJLAGEN	34

Samenvatting

Hamaland Advies heeft in opdracht van Ad Fontem Ruimtelijk Advies een archeologisch onderzoek uitgevoerd voor de geplande herontwikkeling van plangebied Spekhorst te Rijssen, gemeente Rijssen-Holten (zie Afbeelding 1 en bijlage 1). Hiervoor is een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA) nodig, binnen welk kader archeologisch vooronderzoek uitgevoerd dient te worden. De locatie betreft de percelen aan de Grotestraat 22 t/m 26 en Rozengarde 2 t/m 4a. Het plangebied heeft een omvang van ongeveer 1.100 m². De geplande bodemingrepen zijn als volgt:

- Monumentale deel van café Spekhorst (Grotestraat 26) blijft behouden. De overige bebouwing in het plangebied zal worden afgebroken.
- Na de sloop van de bebouwing (excl. het monumentale café Spekhorst) wordt in het plangebied een appartementencomplex gerealiseerd. Het nieuwbouw heeft een omvang van ca. 900 m². De exacte verstoringsdiepte voor de aanleg van de funderingen is onbekend. Voor het onderzoek wordt uitgegaan van een bodemverstoring tot minimaal 80 cm-mv (vorstvrije funderingen).

Het plangebied ligt volgens de archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart¹ van de gemeente Rijssen-Holten in een AMK-terrein van archeologische waarde, te weten de historische stadskern van Rijssen (zie Afbeelding 2). Het gemeentelijke archeologiebeleid voor deze zones is om archeologische resten *in situ* te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is archeologisch onderzoek noodzakelijk bij bodemingrepen met een omvang groter dan 50 m².²

Als gevolg van de overschrijding van deze vrijstellingsgrens is door Hamaland Advies een bureauonderzoek, bouwdoosonderzoek en een verkennend booronderzoek conform de BRL 4002 en 4003 uitgevoerd. De resultaten van dit onderzoek zullen worden getoetst door het bevoegd gezag, de gemeente Rijssen-Holten, en haar archeologisch adviseur, de regioarcheoloog van Het Oversticht (drs. O. Satijn).

Conclusie Bureauonderzoek

Het plangebied ligt aan de noordelijke voet van een stuwwal in een zone met gordeldekzandwelingen dan wel een gordeldekzandrug. De relatief hoge en droge delen van het landschap, waaronder gordeldekzandwelingen en -ruggen, zijn van oudsher aantrekkelijke vestigingslocaties en zijn in principe bewoonbaar vanaf het Laat-Paleolithicum. Het plangebied heeft daarom een hoge archeologische verwachting voor alle perioden. De top van het dekzand wordt op basis van eerder archeologisch onderzoek in de omgeving van het plangebied verwacht op dieptes tussen 0,8 en 2,0 m-mv.

Het plangebied ligt in de historische stadskern van Rijssen. Door langdurige bewoning op dezelfde locatie heeft zich waarschijnlijk boven het dekzand een oude bewoningslaag gevormd waarin resten van bewoning uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd aangetroffen kunnen worden. De geraadpleegde historische kaarten tonen aan dat in het plangebied al vanaf begin 19e eeuw bebouwing staat ter hoogte van de huidige panden. Resten gerelateerd aan deze historische erflocaties en van eventuele (middeleeuwse) voorgangers kunnen mogelijk nog onder de funderingen van de huidige bebouwing aanwezig zijn.

Op basis van de bestudeerde bouwdoosiers van Grotestraat 26 (Café Spekhorst) is de bodem ter plaatse van de kelder verstoord tot ca. 2,9 m-mv. Ter plaatse van funderingen in het niet onderkelderde deel is de bodem verstoord tot ca. 1,2 m-mv. Van de overige bebouwing in het plangebied zijn geen bouwtekeningen ter beschikking gesteld, waardoor de verstoringsdiepte van de funderingen in de rest van het plangebied onbekend is. Ter plaatse van de kelder van Grotestraat 26 reikt de bodemverstoring naar verwachting tot in de top van de C-horizont (dekzand) en worden geen intacte archeologische resten meer verwacht. In de rest van het plangebied is het onzeker of de bodemverstoringen reiken tot in de top van de C-horizont.

¹ Gemeente Rijssen-Holten, 2010, archeologische verwachtingskaart

² Gemeente Rijssen-Holten, 2010, archeologische beleidskaart

Conclusie booronderzoek

De bodemopbouw in het plangebied bestaat ter plaats van boring 1 uit een dik verrommeld pakket van grijsbruin, bruingrijs en grijs sterk gevlekt fijn zand met modern baksteenpuin en betonpuin en roestbrokjes. De verrommelde lagen gaan op een diepte van 200 cm-mv scherp over in het lichtgrijze fijne dekzandpakket met roestvlekken.

De bodemopbouw ter plaats van boring 4 bestaat tot 40 cm-mv uit een donkerbruingrijze iets humeuze zandlaag met brokken oranje zachtgebakken baksteen. Van 40 tot 60 cm-mv is een grijsbruin iets humeus zandpakket met brokken oranje zachtgebakken baksteen. In deze laag is tevens een fragmentje van een oor van een steengoed kruik voor bronwater uit de 19^e eeuw aangetroffen. De zandlaag gaat op een diepte van 60 cm over in een 25 cm dik pakket oranje baksteenpuin en is op 85 cm-mv gestuit op een vaste fundering eveneens van zachte oranje baksteen.

Selectieadvies

Buiten de aanwezige bebouwing is ter plaatse van boring 4 een oude fundering aangetroffen op 85 cm-mv. Het bouwdoossieronderzoek in combinatie met het booronderzoek heeft uitgewezen dat er ter plaatse van de bestaande nog te slopen bebouwing, met uitzondering van de kelder van het Café, nog oude bewoningniveaus aanwezig kunnen zijn tussen 1,2 m-mv en 2,0 m-mv.

Daarom adviseren wij om de sloop van de funderingen van de bestaande bebouwing onder archeologische begeleiding te verwijderen en de bouwput voor het nieuwe appartementencomplex aansluitend op te graven. Dat geldt eveneens voor de bosschage op de binnenplaats langs de Rozengarde waar resten van oude bebouwing aangetroffen zijn op een diepte van 85 cm-mv.

Voorafgaand aan een gravend onderzoek is een Programma van Eisen noodzakelijk dat getoetst zal worden door het bevoegd gezag.

Selectiebesluit

Het conceptrapport en het selectieadvies zijn op 28-11-2023 getoetst door de Regioarcheoloog. Behoudens enkele opmerkingen die in deze definitieve versie verwerkt zijn, is de Regioarcheoloog akkoord met het selectieadvies. "Ik zal de gemeente Rijssen-Holten adviseren dat de sloop binnen het plangebied en het uitgraven van de bouwput voor de nieuwbouw archeologische begeleid dient te worden". Het rapport is op 1 mei 2024 op verzoek van de opdrachtgever geactualiseerd na invoering van de nieuwe Omgevingswet (op 1-1-2024).

Voorbehoud

Verder dient te allen tijde bij het afgeven van een omgevingsvergunning de wettelijke meldingsplicht (Erfgoedwet art. 5.10) kenbaar te worden gemaakt, om het documenteren van toevalsvondsten te garanderen: *'Degene die anders dan bij het doen van opgravingen een zaak vindt waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet vermoeden dat het een monument is (in roerende of onroerende zin), meldt die zaak zo spoedig mogelijk bij onze minister'*. Deze aangifte dient te gebeuren bij de RCE te Amersfoort. Het verdient aanbeveling ook de verantwoordelijk ambtenaar van de gemeente Rijssen-Holten (namens haar de regioarcheoloog) hiervan per direct in kennis te stellen.

1. Inleiding

1.1 Inleiding en onderzoekskader

Hamaland Advies heeft in opdracht van Ad Fontem Ruimtelijk Advies een archeologisch onderzoek uitgevoerd voor de geplande herontwikkeling van plangebied Spekhorst te Rijssen, gemeente Rijssen-Holten (zie Afbeelding 1 en bijlage 1). Hiervoor is een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA) nodig, binnen welk kader archeologisch vooronderzoek uitgevoerd dient te worden. De locatie betreft de percelen aan de Grotestraat 22 t/m 26 en Rozengarde 2 t/m 4a. Het plangebied heeft een omvang van ongeveer 1.100 m². De geplande bodemingrepen zijn als volgt:

- Monumentale deel van café Spekhorst (Grotestraat 26) blijft behouden. De overige bebouwing in het plangebied zal worden afgebroken.
- Na de sloop van de bebouwing (excl. de monumentale café Spekhorst) wordt in het plangebied een appartementencomplex gerealiseerd. Het nieuwbouw heeft een omvang van ca. 900 m². De exacte verstoringsdiepte voor de aanleg van de funderingen is onbekend. Voor het onderzoek wordt uitgegaan van een bodemverstoring tot minimaal 80 cm-mv (vorstvrije funderingen).

Het plangebied ligt volgens de archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart³ van de gemeente Rijssen-Holten in een AMK-terrein van archeologische waarde, te weten de historische stadskern van Rijssen (zie Afbeelding 2). Het gemeentelijke archeologiebeleid voor deze zones is om archeologische resten *in situ* te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is archeologisch onderzoek noodzakelijk bij bodemingrepen met een omvang groter dan 50 m².⁴

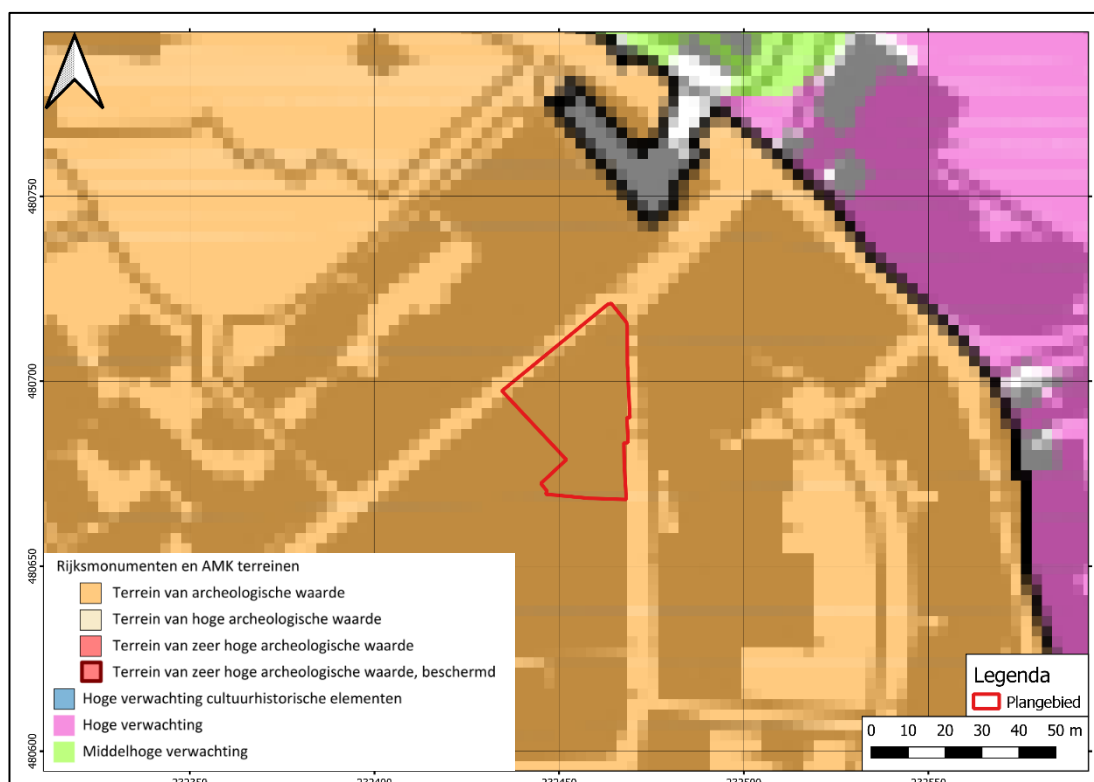
Als gevolg van de overschrijding van deze vrijstellingsgrens is door Hamaland Advies een bureauonderzoek, bouwdoossieronderzoek en een verkennend booronderzoek conform de BRL 4002 en 4003 uitgevoerd. De resultaten van dit onderzoek zullen worden getoetst door het bevoegd gezag, de gemeente Rijssen-Holten, en haar archeologisch adviseur, de regioarcheoloog van Het Oversticht (drs. O. Satijn).

³ Gemeente Rijssen-Holten, 2010, archeologische verwachtingskaart

⁴ Gemeente Rijssen-Holten, 2010, archeologische beleidskaart

Afbeelding 1: Topografische kaart met het plangebied in het rode kader (bron: PDOK).

Afbeelding 2: Uitsnede uit de archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart van gemeente Rijssen-Holten (bron: gemeente Rijssen-Holten 2010).

1.2 Doel en vraagstelling van het Bureauonderzoek en, Bouwdossieronderzoek

Het doel van het Bureauonderzoek is het verkrijgen van inzicht in bekende en te verwachten archeologische waarden in en om het plangebied. Op basis van de verworven informatie wordt een archeologisch verwachtingsmodel voor de betreffende onderzoekslocatie opgesteld.

De volgende vragen zullen, indien mogelijk, beantwoord worden:

- Wat is de bodemopbouw binnen het plangebied?
- Wat is de vermoedelijke intactheid van het bodemprofiel binnen het plangebied?
- Kunnen er archeologische vindplaatsen in het plangebied aanwezig zijn?

Het antwoord op deze vragen zal worden verwerkt in een archeologisch verwachtingsmodel voor de plangebieden, waarbij aangegeven zal worden of een nader onderzoek door middel van verkennende boringen nodig zal zijn of niet.

- Is aanvullend onderzoek in het plangebied noodzakelijk?

1.3 Werkwijze

Het Bureauonderzoek en bouwhistorisch onderzoek zijn uitgevoerd conform de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, 4.1) en bestaat uit de volgende onderdelen:

- Afbakenen Plan- en onderzoeksgebied, vermelden overheidsbeleid, vaststellen consequenties toekomstig gebruik (KNA-LS01);
- beschrijving van het huidig gebruik (KNA LSO2);
- beschrijving van de historische situatie en de mogelijke verstoringen KNA LSO3);
- beschrijving van de bekende archeologische, ondergrondse bouwhistorische en aardwetenschappelijk kenmerken (KNA LSO4);
- het opstellen van een specifieke verwachting en formulering onderzoeksstrategie (KNA LSO5).
- het opstellen van een standaardrapport (KNA LSO6)

Om tot een gefundeerd archeologisch verwachtingsmodel te komen is voor het onderzoek relevant bronnenmateriaal geraadpleegd. Door informatie uit verschillende invalshoeken samen te voegen ontstaat de mogelijkheid dwarsverbanden te leggen tussen de diverse brontypen en aan de hand hiervan een geïntegreerd archeologisch verwachtingsmodel op te stellen. De gegevens voor het Bureauonderzoek zijn ontleend aan:

- Archis3, het geautomatiseerde archeologische informatiesysteem voor Nederland;
- geomorfologisch, geologisch, bodemkundig, topografisch en historisch kaartmateriaal;
- Gemeentelijk archeologiebeleid;⁵
- Relevante archeologische rapporten en publicaties.

1.4 Beleidskaders

Rijksbeleid

In 1992 werd in Valletta door de Ministers van Cultuur van de bij de Raad van Europa aangesloten landen het 'Europees Verdrag inzake de bescherming van het Archeologisch Erfgoed', beter bekend onder de naam 'Verdrag van Malta', ondertekend. De Wet op de Archeologische Monumentenzorg is op 1 september 2007 in werking getreden. De nieuwe wet heeft zijn beslag gekregen via een wijziging van de Monumentenwet 1988, aanpassingen in de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) en enkele andere wetten en met de invoering van de Wabo (2010). Met de nieuwe Wet op de Archeologische Monumentenzorg is het accent komen te liggen op het streven naar het behoud en beheer van archeologische waarden in de bodem (in situ) en het beperken van (de noodzaak van) archeologische opgravingen. Uitgangspunt van het nieuwe beleid is tevens het principe 'de verstoorder betaalt'. Bij het voorbereiden van werkzaamheden die het bodemarchief kunnen verstoren (zoals de aanleg van een weg, een nieuwe woonwijk, een bedrijventerrein), dient onderzocht te worden of daardoor archeologische resten verstoord kunnen worden. Als uit het onderzoek blijkt dat er archeologische waarden aanwezig zijn en deze niet ter plaatse behouden kunnen blijven, dan dient de initiatiefnemer

⁵ Boshoven et al. 2008.

van het werk de kosten te dragen die gepaard gaan met het opgraven en conserveren van de plaats. Met de introductie van de nieuwe wet zijn de kerntaken en bestuurlijke verantwoordelijkheden van gemeenten veranderd. Eén van de belangrijkste consequenties is, dat gemeenten een centrale rol is toegekend in de bescherming van archeologisch erfgoed. In de wet is bepaald, dat gemeenten door inzet van een planologisch instrumentarium het archeologisch belang dienen te waarborgen.

Bescherming van het archeologisch erfgoed kan onder meer vorm krijgen door in bestemmingsplannen regels ter bescherming van bekende en te verwachten archeologische waarden op te nemen. In de regelgeving is vastgelegd dat in het kader van een omgevingsvergunning van de aanvrager geëist kan worden dat hij een rapport overlegt waarin de archeologische waarde van het te verstoren terrein voldoende is vastgesteld. Voor de toetsing van archeologische waarden is een archeologisch bestel ontwikkeld, waarmee de archeologische waarde van een terrein bepaald kan worden door middel van een getrapt systeem van onderzoek. In het kader van het vrijstellingsbesluit volstaat in eerste instantie een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek (IVO-O).

Een gedeelte van de Monumentenwet 1988 is opgegaan in de Erfgoedwet. De Erfgoedwet harmoniseert bestaande wet- en regelgeving, schrapt overbodige regels en legt de verantwoordelijkheid voor de bescherming van het cultureel erfgoed zoveel mogelijk bij het erfgoedveld zelf: musea, collectiebeheerders, archeologen, eigenaren en overheden. Een ander deel is opgaan in de Omgevingswet, welke op 1 januari 2024 in werking is getreden. De vuistregel voor de verdeling tussen de Erfgoedwet en de Omgevingswet is dat roerend cultureel erfgoed en de aanwijzing van rijksmonumenten in de Erfgoedwet staan, terwijl de aanwijzing van ruimtelijk cultureel erfgoed (stads- en dorpsgezichten en cultuurlandschappen) en de omgang met het cultureel erfgoed in de fysieke leefomgeving in de Omgevingswet staan. De Erfgoedwet en Omgevingswet maken zo samen een integrale bescherming van het cultureel erfgoed mogelijk.

Om de koppeling met de ruimtelijke ordening te maken, worden de verwachtingen van archeologische beleidskaarten (al dan niet aangevuld of gewijzigd door recenter archeologisch onderzoek) juridisch planologisch ingebed, zowel op provinciaal niveau in projectbesluiten, alsook op gemeentelijk niveau in omgevingsplannen. Met het inwerking treden van de Omgevingswet verkreeg iedere gemeente direct een omgevingsplan van rechtswege, dat bestaat uit een tijdelijk en een nieuw deel. Het tijdelijk deel van het omgevingsplan bestaat uit (ruimtelijke) regels uit verschillende vervallen instrumenten, zoals bestemmingsplannen en rijksregels over activiteiten (aangeduid als de bruidsschat). Het nieuwe deel van het omgevingsplan is eerst nog leeg, met uitzondering van eventuele voorbereidingsbesluiten op basis van het overgangsrecht. De regels in het nieuwe deel komen deels tot stand door bestaande regels uit het tijdelijk deel om te zetten naar het nieuwe deel. Daarnaast neemt de gemeente in het nieuwe deel nieuwe regels op voor ruimtelijke ontwikkelingen en beleid. Het wijzigingen/vaststellen van het nieuwe deel van het omgevingsplan kan ook thematisch gebeuren. Deze overgangsfase duurt tot eind 2031.⁶

Provinciaal Beleid

Het provinciaal beleid van Overijssel t.a.v. cultuurhistorie en archeologische monumentenzorg is vastgelegd in de Omgevingsvisie Overijssel en bijbehorende Omgevingsverordening.

De hoofddoelen van het provinciaal archeologisch beleid zijn:

- De archeologische objecten, historisch landschap en gebouwde elementen (cultureel erfgoed) zijn de fysieke neerslag van menselijke activiteiten in het verleden. Het beleid gericht op het behoud c.q. de bescherming van deze voor Overijssel unieke waarden;
- Bij ontwikkelingen van functies aansluiten bij de waarden van cultureel erfgoed (archeologie, historisch landschap, monumenten). Dit betekent dat in een vroeg stadium van ruimtelijke planvorming de belangen van de archeologie moeten worden meegenomen;
- Het behoud van het archeologisch erfgoed in de bodem ter plekke (in situ).
- Financiële consequenties zijn in beginsel voor de initiatiefnemer;
- Duurzaam behoud en beheer van het archeologisch erfgoed ex situ (het depot), als behoud in situ onmogelijk blijkt.
-

⁶ iplo.nl/regelgeving/instrumenten/omgevingsplan/omgevingsplan-rechtswege.

Gemeentelijk beleid

Met de invoering van de WAMZ in 2007 (sinds 2016 Erfgoedwet) is de verantwoordelijkheid voor het bodemarchief gedelegeerd aan gemeenten. Gemeente Rijssen-Holten treedt daarom op als bevoegd gezag. De gemeente beschikt over haar eigen archeologiebeleid met een archeologische beleidsadvieskaart uit 2010. Het archeologiebeleid is tevens opgenomen in het vigerende bestemmingsplan 'Chw Omgevingsplan Centrum Rijssen' (vastgesteld 2018).⁷ Omgevingsplannen en oudere ruimtelijke plannen, zoals de bestemmingsplannen die tot het tijdelijk deel van een omgevingsplan behoren, zijn via het Omgevingsloket te raadplegen. In het bestemmingsplan ligt het plangebied in een zone met de dubbelbestemming 'Waarde – AMK terreinen'. Het beleid is dat archeologisch onderzoek verplicht is bij bodemingrepen groter dan 50 m².

Vanuit de gemeente Rijssen-Holten is dhr. O. Satiijn, Regioarcheoloog van Het Oversticht te Zwolle betrokken bij de toetsing van ruimtelijke ontwikkelingen waarbij archeologisch onderzoek vereist is.

⁷ *Ruimtelijkeplannen.nl*

1.5 Administratieve gegevens

Tabel 1: Gegevens plangebied

Opdrachtgever				Ad Fontem Ruimtelijk Advies				
Uitvoerder, Beheer en plaats documentatie				Hamaland Advies, Ambachtsweg 9b, 7021 BT Zelhem				
Bevoegd gezag				Gemeente Rijssen-Holten				
Toetsing namens bevoegd gezag				O. Satijn, Regioarcheoloog van Het Oversticht				
Provincie, Gemeente, Plaats				Overijssel, Rijssen-Holten, Rijssen				
Adres en Toponiem				Plangebied Spekhorst, Grotestraat 22-26 en Rozengarde 2-4a Rijssen				
Kaartblad				28D				
x, y coördinaten				Centrumcoördinaat		232.456 / 480.693		
NW	232.435 / 480.697	NO	232.464 / 480.721	ZO	232.468 / 480.668	ZW	232.446 / 480.669	
Hoogte ⁸ centrumcoördinaat				Ca. 12,8 m+NAP				
Kadastrale gegevens				Gemeente Rijssen sectie F, percelen 1196, 1202, 2007, 2564 en 2565				
Onderzoekmeldingsnr. ⁹				5454024100				
Oppervlakte plangebied c.q. onderzoeksgebied				Ca. 1.100 m²				
Huidig grondgebruik				Café Spekhorst, woon-/winkelpanden				
Toekomstig grondgebruik				Appartementen				
Geomorfologie ¹⁰ (extrapolatie)				B11 L52yc	Stuwwal (B11) Complex van gordeldekzandwelingen, al dan niet met oud-bouwlanddek			
Bodemtype ¹¹ (extrapolatie)				pZg23 Zn21 zEZ23	Beekeerdgronden; lemig fijn zand Gooreerdgronden; leemarm en zwak lemig fijn zand Hoge Zwarte Enkeerdgrond; lemig fijn zand			
Geologie ¹²				BX4	Laagpakket van Wierden (dekzand) en overige periglaciaal afzettingen uit de Formatie van Boxtel			
Grondwatertrap				Niet gekarteerd i.v.m. bebouwde kom				
Periode				Laat-Paleolithicum t/m Nieuwe Tijd				

⁸ <http://ahn.maps.arcgis.com/>

⁹ Archis3, via <https://archis.cultureelerfgoed.nl>

¹⁰ BRO Geomorfologie 2023-01, via <https://www.dinoloket.nl/ondergrondmodellen/kaart>

¹¹ BRO Bodemkaart 2023-01, via <https://www.dinoloket.nl/ondergrondmodellen/kaart>

¹² Geologische kaart 1:50.000

2 Bureauonderzoek en verwachtingsmodel

2.1 Landschapsgenese

Geologie

Het plangebied ligt in het oostelijk zandgebied,¹³ meer specifiek in het stuwwallandschap van Salland en Twente. Dit gebied kenmerkt zich door een variërend reliëf, hetgeen hoofdzakelijk het gevolg is geweest van de bedekking van het gebied door landijs in de voorlaatste IJstijd (het Saalien, 200.000 tot 130.000 jaar geleden). Bij de uitbreiding van dit landijs zijn tertiaire afzettingen en keileem opgestuwd die tot de vorming van stuwwallen hebben geleid, met name in de omgeving van Holten-Rijssen. Zij behoren tot de Formatie van Urk en worden gekenmerkt door fijne tot grove gestuwde zanden en grinden. Onder het landijs heeft zich keileem gevormd, dat als grondmorene onder het ijs is afgezet. Keileem is een sterk zandige tot uiterst siltige klei, dat grind en (vuur-)steen bevat. Het betreft over het algemeen slecht gesorteerd sediment en het is zeer compact qua structuur. Geologisch gezien behoort het tot de Formatie van Drenthe, Laagpakket van Gieten. Tijdens de laatste ijstijd (het Weichselien, 115.000 tot 11.755 jaar geleden) heerste een koud, toendra-achtig klimaat waardoor weinig vegetatie kon groeien. Hierdoor konden grootschalige zandverstuivingen plaatsvinden. Dit dekzand uit de Formatie van Bostel, Laagpakket van Wierden werd als een deken over het oude landschap afgezet.

Op de geologische kaart¹⁴ is ter hoogte van het plangebied sprake van dekzand uit het Laagpakket van Wierden en overige periglaciaire afzettingen uit de Formatie van Bostel (eenheid BX4).

Geomorfologie

Op de geomorfologische kaart¹⁵ is het plangebied gelegen in een niet-gekarteerde zone vanwege de ligging in de bebouwde kom van Rijssen (zie Afbeelding 3). Extrapolatie van gegevens uit de omgeving maakt het aannemelijk dat het plangebied in een zone ligt met gordeldekzandwelingen (L52) dan wel gordeldekzandruggen (B56).

Bodem

Het plangebied is op de bodemkaart¹⁶ gelegen in een niet-gekarteerde zone vanwege de ligging in de bebouwde kom van Rijssen. In de omgeving van het plangebied zijn de volgende bodemtypes gekarteerd (zie Afbeelding 4):

- pZg23 Beekeerdgronden; lemig fijn zand
- Zn21 Gooreerdgronden; leemarm en zwak lemig fijn zand
- zEZ23 Hoge zwarte enkeerdgronden; lemig fijn zand.

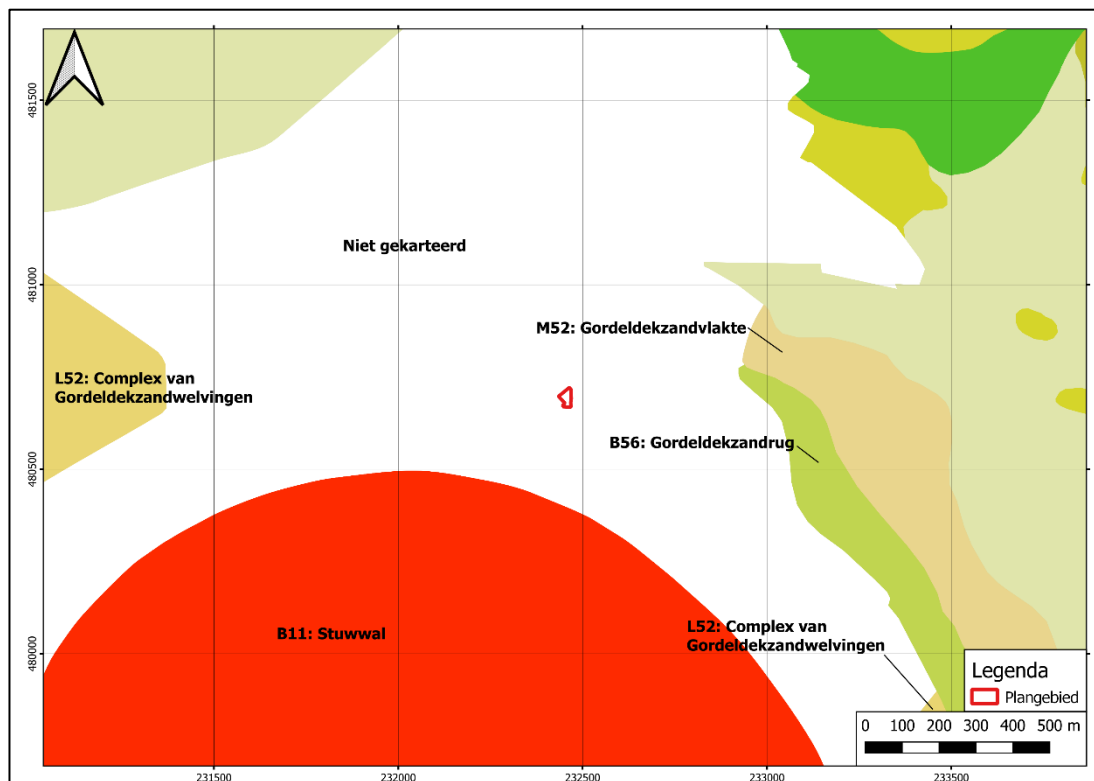
Extrapolatie van gegevens van de gekarteerde gebieden buiten de bebouwde kom maakt aannemelijk dat het plangebied in een zone ligt waarin sprake is van zwarte enkeerdgronden (code zEZ23). Dit soort bodems zijn geleidelijk ontstaan als gevolg van plaggenbemesting vanaf de Late Middeleeuwen - Nieuwe Tijd en wordt gekenmerkt door een meer dan 50 cm dik humeus eerdlaag. Verder is in het plangebied door langdurige bewoning in de binnenstad van Rijssen naar verwachting sprake van één of meerdere oude cultuurlagen met bewoningsresten die mogelijk teruggaan tot in de Middeleeuwen.

¹³ Berendsen, 2005

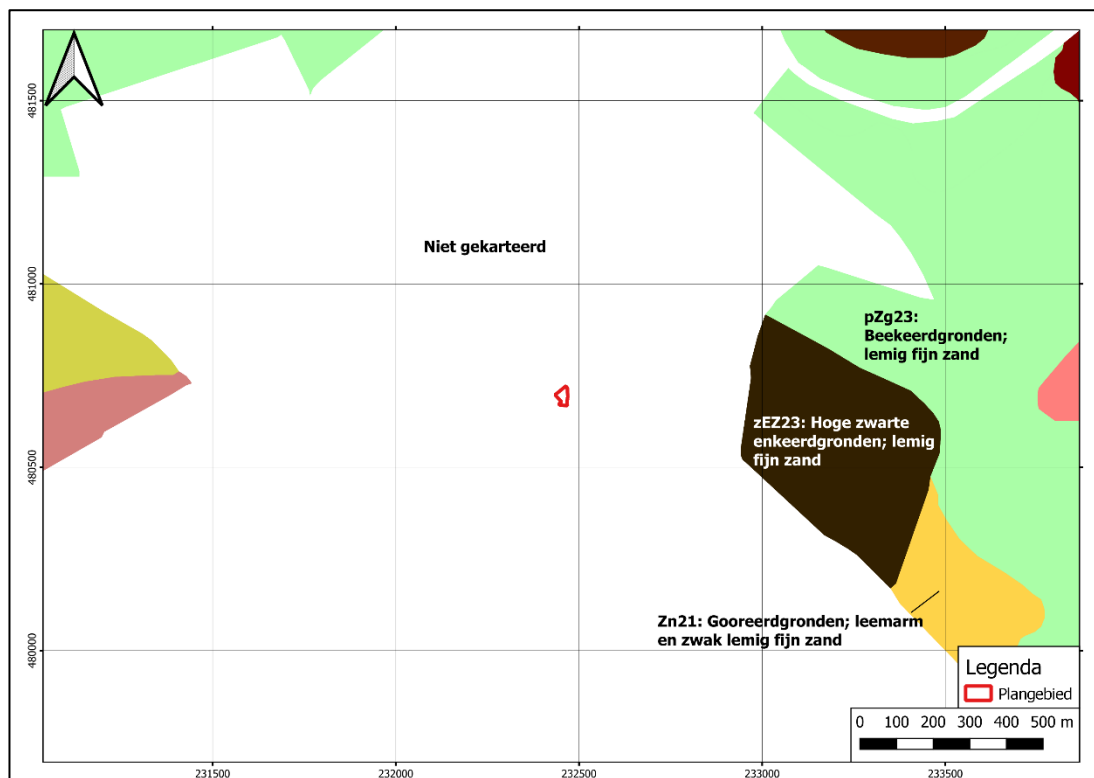
¹⁴ Geologische kaart 2021, via <https://www.dinoloket.nl/ondergrondmodellen/kaart>

¹⁵ BRO Geomorfologie 2023-01, via <https://www.dinoloket.nl/ondergrondmodellen/kaart>

¹⁶ BRO Bodemkaart 2023-01, via <https://www.dinoloket.nl/ondergrondmodellen/kaart>

Afbeelding 3: Geomorfologische kaart met het plangebied in het rode kader (bron: dinoloket).

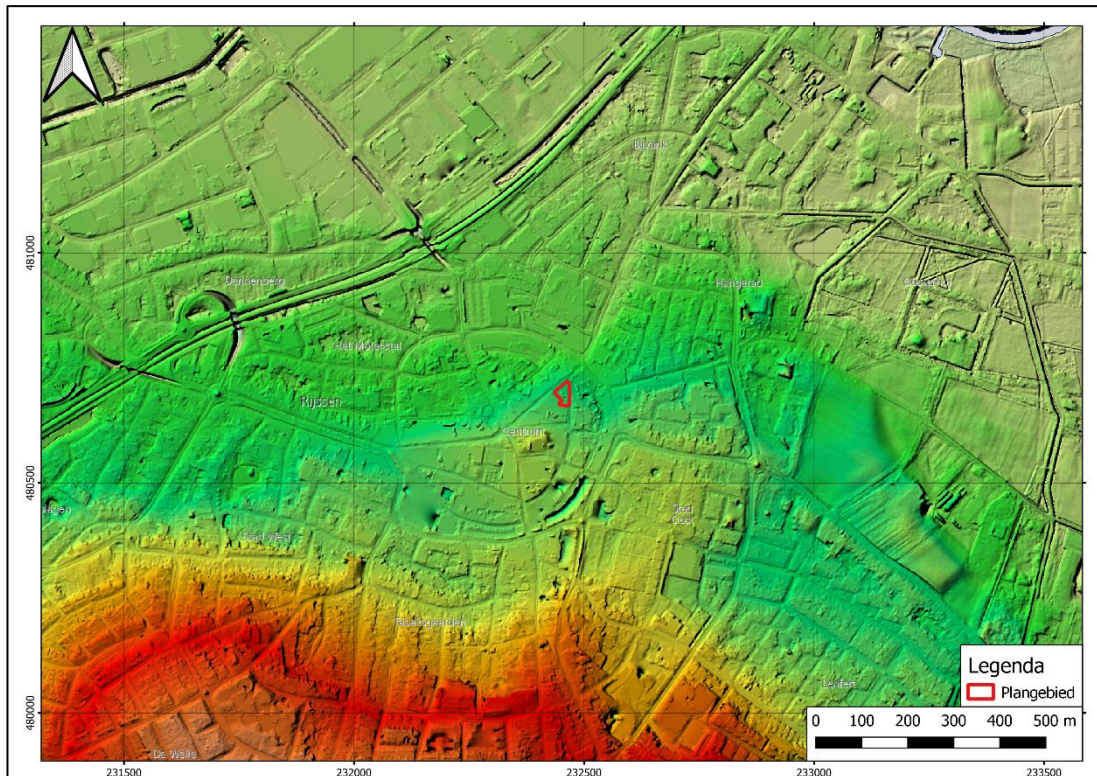
Afbeelding 4: Bodemkaart met het plangebied in het rode kader (bron: dinoloket).

Grondwater¹⁷

Ter hoogte van het plangebied is de grondwatertrap niet gekarteerd. Vanwege de ligging binnen de bebouwde kom van Rijssen worden geen natuurlijke grondwaterstanden meer verwacht.

Hoogte

Op het Actueel Hoogtebestand van Nederland¹⁸ is te zien dat het plangebied aan de voet van de stuwwal ligt (zie Afbeeldingen 5 en 6). De top van de stuwwal ten zuiden van het plangebied ligt op een hoogte van ca. 35 m+NAP. Het plangebied heeft een maaiveldhoogte van ca. 12,8 m+NAP ± 20 cm.

Afbeelding 5: Hoogtekaart met het plangebied in het rode kader (bron: AHN4 DTM Shaded relief).

Milieu- en geotechnische gegevens

Het project bevindt zich nog in de planvormingsfase. Derhalve zijn geen Milieutechnische rapporten voorhanden bij de opdrachtgever. In de omgevingsrapportage van Overijssel¹⁹ is in het plangebied alleen voor Grotestraat 24 een melding geregistreerd (locatiecode AA017800267). Op deze locatie heeft vanaf 1930 een vleesrokerij gestaan. Bij deze melding zijn geen milieutechnische onderzoeken bekend. De melding heeft de status 'voldoende onderzocht'.

¹⁷ BRO Grondwaterspiegeldiepte 2023-02, via <https://www.dinoloket.nl/ondergrondmodellen/kaart>

¹⁸ <http://ahn.maps.arcgis.com/>

¹⁹ <https://overijssel.omgevingsrapportage.nl/>

Bij het Dinoloket²⁰ zijn binnen een straal van 200 meter rond het plangebied vijf geologische boringen geregistreerd (zie Afbeelding 6). Bij geen van de boringen is de lithologie belend. De boringen worden hieronder beschreven.

B28D0123:

Deze boring is op 100 m ten noordwesten van het plangebied gezet tot 37,5 m-mv. De bovenste 10 m van de bodemopbouw is als volgt:

Diepte in m-mv	Grondsoort
0,0 – 1,1	Zand, fijne categorie
1,1 – 1,4	Zand, fijne categorie
1,4 – 3,1	Zand, fijne categorie
3,1 – 3,8	Zand, fijne categorie, zwak siltig
3,8 – 5,5	Zand, fijne categorie, zwak siltig
5,5 – 6,8	Zand, grindig
6,8 – 8,3	Zand
8,3 – 9,1	Zand
9,1 – 10,0	Zand, grove categorie, grindig

B28D0163:

Deze boring is op 130 m ten noorden van het plangebied gezet tot 43,0 m-mv. De bovenste 10 m van de bodemopbouw is als volgt:

Diepte in m-mv	Grondsoort
0,0 – 1,0	Zand
1,0 – 3,0	Zand
3,0 – 5,0	Zand, grindig
5,0 – 7,0	Zand
7,0 – 9,5	Zand, grindig
9,5 – 10,0	Leem

B28D0102:

Deze boring is op 170 m ten noordoosten van het plangebied gezet tot 36,2 m-mv. De bovenste 10 m van de bodemopbouw is als volgt:

Diepte in m-mv	Grondsoort
0,0 – 1,2	Zand
1,2 – 3,8	Zand, zeer fijn
3,8 – 5,6	Zand, fijne categorie, matig grindig
5,6 – 7,2	Zand, matig fijn, matig grindig, uiterst siltig
7,2 – 8,4	Zand, fijne categorie, sterk grindig, zwak humeus
8,4 – 10,0	Klei, sterk zandig

B28D0141:

Deze boring is op 150 m ten zuiden van het plangebied gezet tot 40,0 m-mv. De bovenste 10 m van de bodemopbouw is als volgt:

Diepte in m-mv	Grondsoort
0,0 – 5,3	Zand
5,3 – 9,0	Zand
9,0 – 10,0	Zand

²⁰ <https://www.dinoloket.nl/ondergrondgegevens>

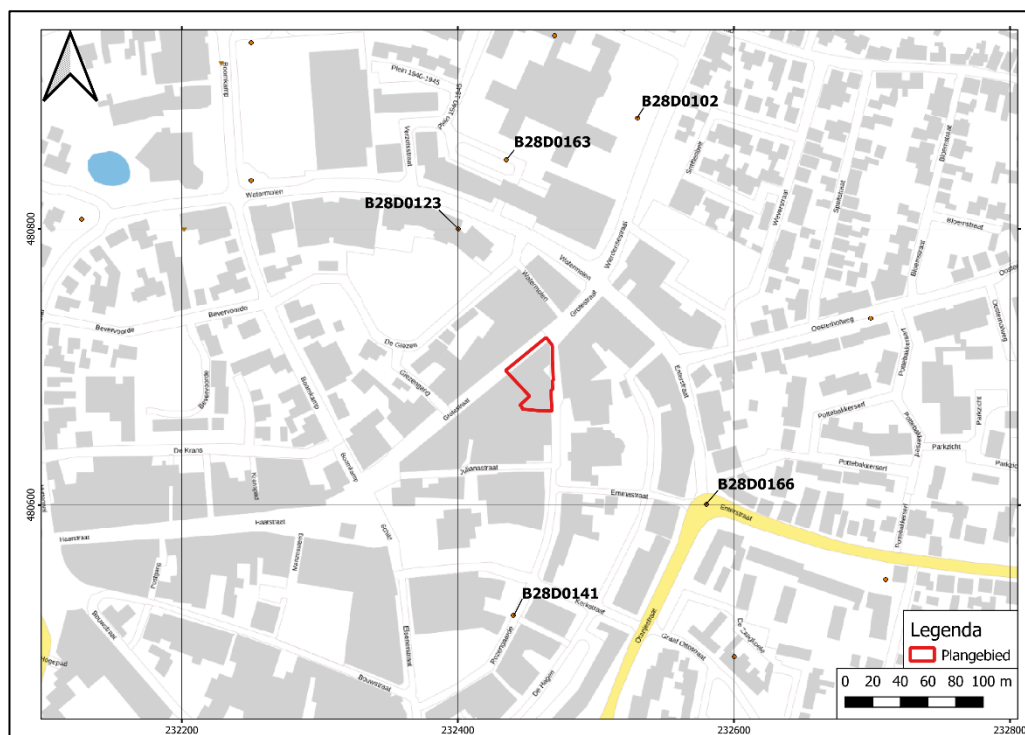
B28D0166:

Deze boring is op 130 m ten zuidoosten van het plangebied gezet tot 24,5 m-mv. De bovenste 10 m van de bodemopbouw is als volgt:

Diepte in m-mv	Grondsoort
0,0 – 3,0	Zand, fijne categorie, grindig
3,0 – 5,0	Zand, fijne categorie
5,0 – 6,0	Zand, fijne categorie
6,0 – 7,0	Zand
7,0 – 9,0	Zand, grove categorie, grindig
9,0 – 10,0	Zand, zeer grof, grindig

Conclusie:

De verwachting is dat de ondergrond zal bestaan uit fijn dekzand op grindige gestuwde afzettingen. In de diepere ondergrond bevindt zich keileem.

Afbeelding 6: Ondergrondse gegevens van boringen in de omgeving met het plangebied in het rode kader (bron: dinoloket.nl).

2.2 Historische ontwikkeling plangebied en omgeving

Rijssen

De oudste vermelding van Rijssen gaat terug naar de 12e eeuw. Destijds bestond het dorp uit een aantal boerderijen rondom de huidige Schildkerk. Mogelijk heeft Rijssen echter al een oorsprong in de vroege middeleeuwen. Lebuinus, of één van zijn volgelingen, zou een houten kerkje hebben laten bouwen rond het jaar 770.²¹ Een belangrijke gebeurtenis in de ontwikkeling van Rijssen vond plaats in 1243, toen de bisschop van Utrecht, Otto III, aan Rijssen stadsrechten verleende. De motivatie hiervoor was dat de bisschop een versterkt punt nodig had tegen de opstandige Graven van Goor. Met het verkrijgen van stadsrechten ontwikkelde Rijssen zich tot een welvarende stad, met jaarmarkten en weekmarkten. Daarnaast werd het ook voorzien van omwalling en poorten.²²

Vanaf de Nieuwe Tijd, rond 1500, gaat de ontwikkeling van Rijssen bergafwaarts. De stad krijgt veel te verduren tijdens Gelderse oorlogen en de Tachtigjarige Oorlog. In 1662 gingen het stadhuis en de archieven in vlammen op. Door al deze gebeurtenissen zijn er weinig historische gegevens bekend over Rijssen in de voorgaande periode. Met de opkomst van de textielnijverheid in de 18^e en 19^e eeuw bloeide Rijssen weer enigszins op. Deze ontwikkeling werd versterkt door de opkomst van de steenindustrie in de 19e eeuw en de aanleg van de spoorlijn Deventer – Almelo. Dit had ook grote sociaal-economische gevolgen: een grote toename van arbeiders in de jute-industrie en een afname van agrarisch-gerelateerde activiteiten. Mede hierdoor groeide Rijssen uit tot één van de grotere plaatsen in de omgeving.²³

Plangebied op historische kaarten

Op het Kadastrale Minuutplan van 1811-1832 (zie Afbeelding 7) ligt het plangebied in de historische stadskern van Rijssen op de hoek van de Rozengarde (oosten) en de Enterstraat (noorden, huidige Grotestraat). Binnen het plangebied staan meerdere huizen met erf ter hoogte van de huidige panden (percelen 1756, 1775 t/m 1779). Op basis van de Oorspronkelijke Aanwijzende Tafels (OATS) is het huis op perceel 1756 het eigendom van de schoenmaker Johannes Paauwen. De bebouwing op percelen 1775 en 1776 zijn het eigendom van de wieldraai²⁴ Jan Hendrik van der Aa. De bebouwing op percelen 1777 en 1778 zijn het eigendom van de steenbakker Gradus Wessels. Het huis op perceel 1779 is het eigendom van de koopman Hendrik Wusthuis. Vermoedelijk betreffen deze gebouwen voorgangers van de huidige bebouwing. Op basis van de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)²⁵ heeft de huidige bebouwing bouwjaar van 1890 (Grotestraat 26) en 1900 (Grotestraat 22 en 24, Rozengarde 2 en 4-4a).

Op de Bonneblad van 1893 (zie Afbeelding 8) lijkt de situatie in het plangebied weinig te zijn veranderd. Op de kaart van 1955 is de bebouwing op Grotestraat 22-24 naar het zuiden uitgebreid (zie Afbeelding 9). Op kaarten vanaf 1976 wordt het plangebied weergegeven als een deel van een groter woonblok, waardoor er geen nauwkeurig beeld is van de situatie in het plangebied na 1976 (zie Afbeelding 10).

Tweede Wereldoorlog

Op de Indicatieve Kaart Militair Erfgoed (IKME)²⁶ ligt het plangebied in een algemene, landsdekkende zone waarin resten kunnen worden verwacht van kleinere objecten en structuren zoals crashlocaties, veldgraven en onderduikhollen. De kans op het aantreffen van deze resten is over het algemeen laag.

Bij het verliesregister van Studiegroep Luchtoorlog 1939-1945 (SGLO)²⁷ zijn in Rijssen geen crashlocaties van vliegtuigen bekend.

²¹ Boshoven et al. 2008, 56.

²² Boshoven et al. 2008, 57.

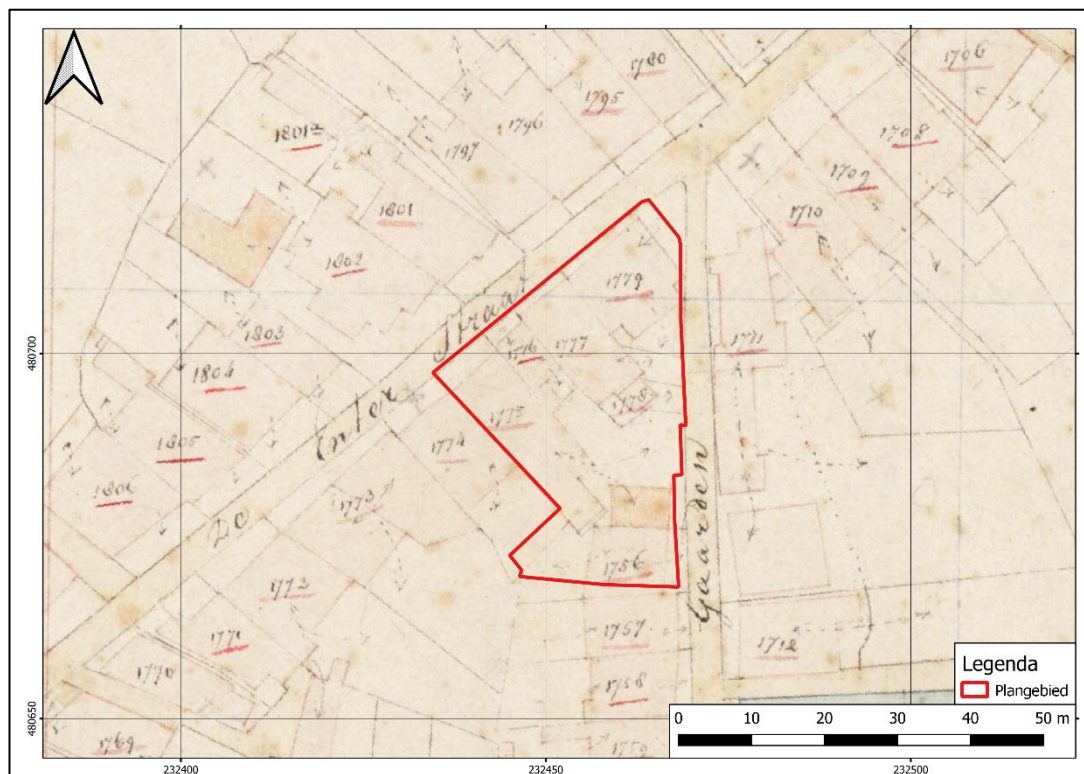
²³ Boshoven et al. 2008, 57-58.

²⁴ Persoon werkzaam in een lijnbaan die door het draaien van een wiel touwstrengen om elkaar draait (bron: <http://www.beroepenvantoen.nl/>)

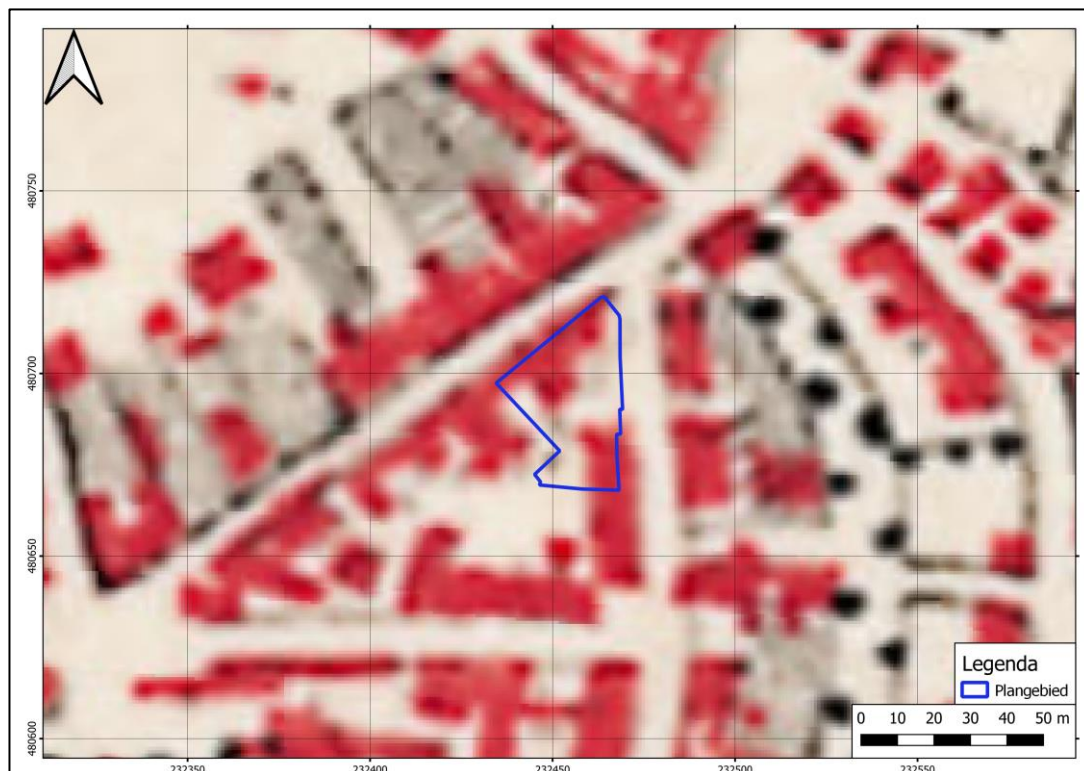
²⁵ <https://bagviewer.kadaster.nl/lvbag/bag-viewer/?zoomlevel=1>

²⁶ <https://www.ikme.nl/ikmekkaart.html>

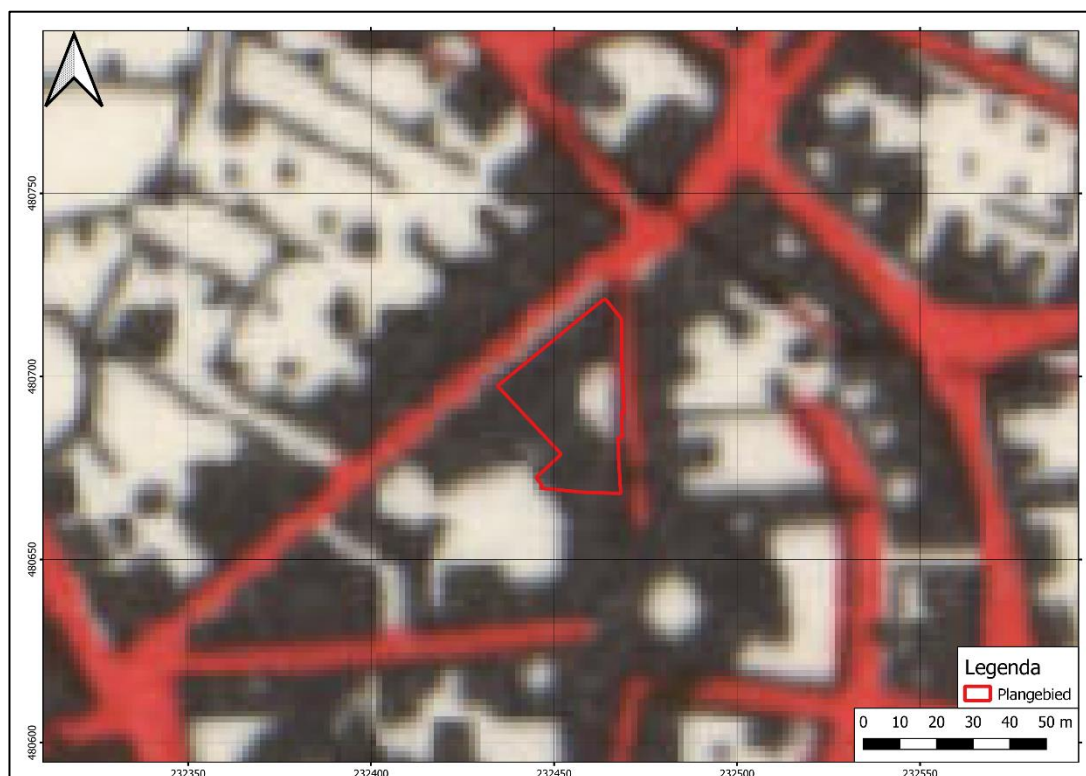
²⁷ <https://verliesregister.studiegroepluchtoorlog.nl/ahome/lossregister/results?aircraft=&sglo=&date=&location=rijssen&pn=&unit=&name=&cemetery=&airforceP=&target=&province=&airfield=>

Afbeelding 7: Kadastrale minuut 1811-1832, gemeente Rijssen sectie B blad 04, met het plangebied in het rode kader (<http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/>).

Afbeelding 8: Situatie in 1893 met het plangebied in het blauwe kader (bron: <http://www.topotijdreis.nl/>).

Afbeelding 9: Situatie in 1955 met het plangebied in het rode kader (bron: <http://www.topotijdreis.nl>).

Afbeelding 10: Situatie in 1976 met het plangebied in het blauwe kader (bron: <http://www.topotijdreis.nl>).

2.3 Bouwhistorische waarden

De geraadpleegde historische kaarten tonen aan dat in het plangebied al vanaf begin 19e eeuw bebouwing staat ter hoogte van de huidige panden. Resten van deze historische bebouwing en van eventuele (middeleeuwse) voorgangers kunnen mogelijk nog onder de funderingen van de huidige bebouwing aanwezig zijn.

Café Spekhorst aan Grotestraat 26 is een gemeentelijk monument.²⁸ Het pand stamt uit omstreeks 1890. Het pand wordt in de monumentenlijst als volgt omschreven: "Cafe 'Spekhorst' ligt zeer markant op de hoek van de Grotestraat en Rozengarde en is een fraai voorbeeld van een eind 19e-eeuwse horecagelegenheid."

Verder zijn in het plangebied geen gemeentelijke of rijksmonumenten in plangebied aanwezig.²⁹

Bouwhistorisch onderzoek

Door de opdrachtgever zijn de bouwtekeningen van Café Spekhorst aan Grotestraat 26 ter beschikking gesteld, waarvoor wij dhr. Y. Yildirim zeer erkentelijk zijn. Het betreffen bouwtekeningen van de verbouwing van het pand in 1986, bestaande uit één blad met plattegronden en doorsneden. Uit de bouwtekeningen blijkt dat het pand gedeeltelijk is onderkelderd. De kelder heeft een omvang ca. 150 m². De bovenkant van de keldervloer ligt op 2,6 m-mv. Ervan uitgaande dat de keldervloer zelf ca. 0,3 m dik is, betekent dit een bodemverstoring tot ca. 2,9 m-mv. De diepte van de funderingen in het niet-onderkelderde deel van het pand wordt niet aangeduid. Op basis van de doorsneden wordt de funderingsdiepte op ca. 1,2 m-mv ingeschat.

De bekende bodemverstoringen van Grotestraat 26 worden samengevat weergegeven in Tabel 2 en Afbeelding 11:

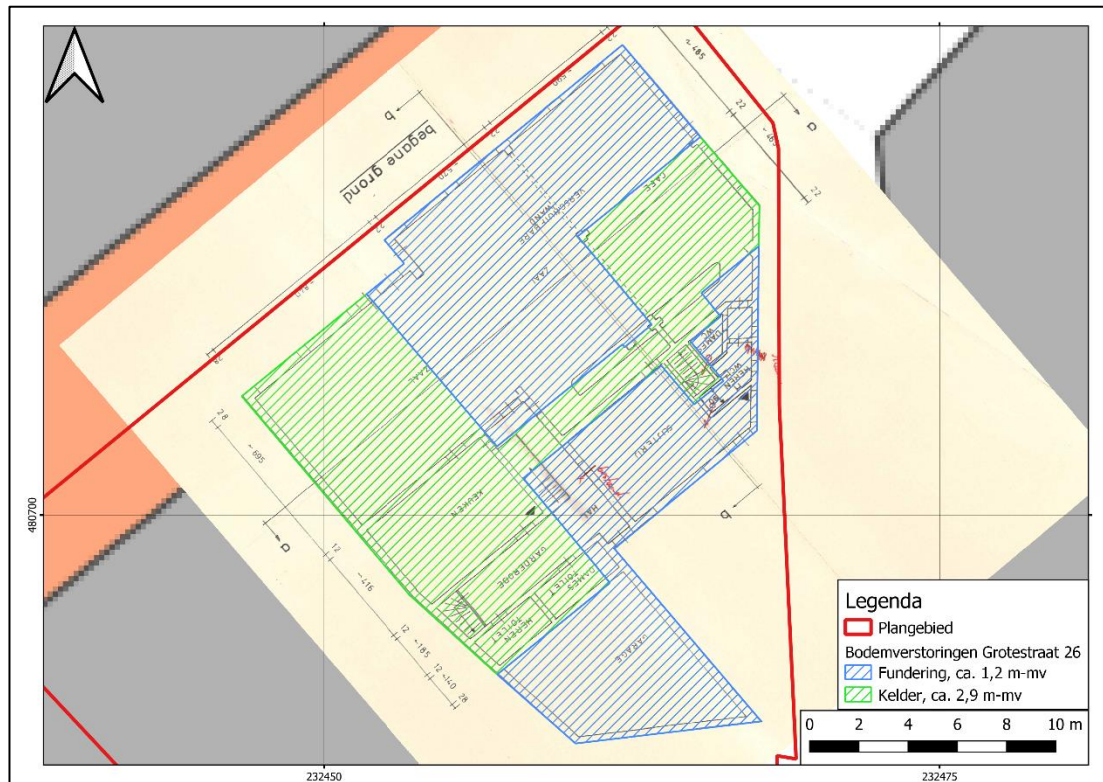
Tabel 2: Overzicht van de onderzoeksresultaten van het bouwdoossieronderzoek voor Grotestraat.

Bouwdeel	verstoringdiepte	oppervlakte
Kelder	Ca. 2,9 m-mv	Ca. 150 m ²
Fundering	Ca. 1,2 m-mv	Ca. 190 m ²

Van de overige bebouwing binnen het plangebied (Grotestraat 22, 24, Rozengarde 2, en 4-4a) zijn geen bouwtekeningen ter beschikking gesteld, waardoor de bodemverstoring van funderingen onder deze panden vooralsnog onbekend is.

²⁸ Gemeente Rijssen-Holten 2018

²⁹ <https://www.rijssen-holten.nl/rijks-en-gemeentelijke-monumenten/>

Afbeelding 11: Overzicht van bodemverstoringen onder Café Spekhorst (Grotestraat 26).

2.4 Bekende archeologische waarden

Het plangebied ligt binnen AMK-terrein van archeologische waarde 13975. Dit betreft de historische stadskern van Rijssen. Rijssen is in de middeleeuwen ontstaan als een boerderijenstadje en heeft in 1243 stadsrechten verkregen. De ronde omwalling is in de 13^e eeuw aangelegd.³⁰

Het plangebied ligt binnen het onderzoeksgebied van een eerder archeologisch bureauonderzoek door Laagland Archeologie uit 2022 (Archis3 Zaaknr. 5309245100). Van dit onderzoek is echter geen rapport beschikbaar in Archis3 en DANS, waardoor de resultaten onbekend zijn.

Verder zijn binnen een straal van 200 meter rond het plangebied in Archis3 de volgende vondst- en onderzoeksmeldingen opgenomen (zie Afbeelding 12):

Direct ten zuidwesten van het plangebied is in 2008 door BAAC een booronderzoek uitgevoerd (Archis3 Zaaknr. 2217953100). Op basis van de relatief hoge ligging op gordeldekzandwelingen en archeologische waarnemingen uit de omgeving heeft het terrein een middelhoge verwachting voor resten uit de Steentijden, een middelhoge tot hoge verwachting voor de Bronstijd tot en met Romeinse Tijd en een lage tot middelhoge verwachting voor de Laat-Romeinse Tijd en Vroege Middeleeuwen. Vanwege de ligging binnen de historische stadskern van Rijssen heeft de locatie een (zeer) hoge verwachting voor de Late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd. Uit het booronderzoek is gebleken dat de bodemopbouw bestaat uit een 35 tot 175 cm dik recent verstoorde dan wel opgehoogde laag, waaronder zich een oudere bewoningslaag uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd bevindt (zwak humeus, matig fijn, matig siltig zand). De daaronder liggende natuurlijke afzettingen (C-horizont) bestaat uit zwak tot sterk siltig, matig fijn dekzand en is grotendeels aanwezig vanaf 125 à 200 cm-mv. Ter hoogte van de gesloopte bebouwing ligt de top van het dekzand op 40 cm-mv. In de oude bewoningslaag zijn archeologische

³⁰ Archeologische monumentenkaart (AMK) 2014, via Archis3

indicatoren aangetroffen bestaande uit fragmenten aardewerk en baksteen uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd.³¹

Naar aanleiding van de resultaten van het booronderzoek door BAAC in 2008 is op dit terrein in 2010 door MUG Ingenieursbureau een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd (Archis3 Zaaknr. 2300742100). Uit dit onderzoek blijkt dat het terrein grotendeels recent verstoord is. De beperkte sporen die zijn aangetroffen zijn grotendeels gerelateerd aan een verhandel/glaszetter die in het pand van Grotestraat 16 gevestigd was. Overige sporen betreffen resten van een 19^e-eeuwse kelder, uitbraaksporen en/of sloopafval uit de 19^e-20^e eeuw en enkele resten van funderingen en poeren voor gebinten. Omdat het terrein grotendeels verstoord is, is geen sprake van een behoudenswaardige vindplaats.³²

Direct ten noorden van het plangebied is in 2005 door ADC een booronderzoek en archeologische begeleiding van een bodemsanering uitgevoerd (Archis3 Zaaknr. 2068954100). Het terrein ligt op de noordelijke flank van een stuwwal en heeft vanwege de ligging in de historische stadskern van Rijssen een hoge archeologische waarde. Uit het veldonderzoek is gebleken dat de bodemopbouw tot een diepte tussen 0,5 en 1,5 m-mv is verstoord. De aangetroffen vondsten in deze verrommelde laag bestaan uit baksteenpuin, plavuizen en aardewerkfragmenten. Er zijn geen duidelijke funderingsresten van bebouwing aangetroffen. De top van het dekzand (C-horizont) ligt tussen 1,5 en 2,0 m-mv. Er is geen vervolgonderzoek geadviseerd.³³

Binnen het onderzoeksgebied van ADC uit 2005 staat op 80 m ten noorden van het plangebied vondstmelding 2699645100 geregistreerd. De datum van deze vondst is onbekend. Het betreft de vondst van bouwkeraamiek dat mogelijk aan de voormalige Havezathe Brandlicht gerelateerd kan worden. De havezathe is in de 18^e of 19^e eeuw afgebroken. In de fabriek ter plaatse is een natuursteen met de naam 'brandlicht' opgenomen.

Op 120 m ten westen van het plangebied is in 2020 door Laagland Archeologie een bureauonderzoek uitgevoerd (Archis3 Zaaknr. 4877670100). De natuurlijke ondergrond bestaat uit pleistoceen zand. Het terrein ligt binnen de historische kern van Rijssen, maar is begin 19^e eeuw nog in gebruik als bouwland. Het is onbekend in hoeverre de bodemopbouw op deze locatie intact is. Indien sprake is van een intacte bodemopbouw, dan kan een enkeerdgrond of bij stadsvorming ontstane ophogings- of nederzettinglagen verwacht worden, die mogelijk oudere cultuurlagen in het pleistocene zand afdekken. De locatie heeft een hoge archeologische verwachting voor de Late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd en een middelhoge verwachting voor de periode Neolithicum – Vroege Middeleeuwen. Er is geadviseerd een proefsleuvenonderzoek uit te voeren.³⁴

Op 160 m ten zuidwesten van het plangebied is in 2022 door Laagland Archeologie een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd (Archis3 Zaaknr. 5150574100). Uit het proefsleuvenonderzoek is gebleken dat in de top van het dekzand op ca. 1,2 m-mv archeologische resten aanwezig zijn. Resten van een natuurlijke bodem (A, B of E-horizont) of een antropogeen dek waren volledig verdwenen. De aangetroffen sporen bestaan uit kuilen, paalkuilen, uitbraaksporen en enkele resten muurwerk. Het oudste spoor betreft een waterput uit de 13^e eeuw. Uit de Late Middeleeuwen stammen daarnaast ook twee paalsporen en een kuil. De overige sporen dateren uit de Nieuwe Tijd. De vindplaats is vanwege de lage gaafheid en conservering niet als behoudenswaardig gewaardeerd en er is geen vervolgonderzoek geadviseerd.³⁵

Op 45 m ten zuiden van het plangebied is in 2013 door BAAC een archeologische begeleiding (protocol opgraven) uitgevoerd (Archis3 Zaaknr. 2477129100). Het terrein ligt naast de middeleeuwse kerk van Rijssen. Aan het maaiveld in het zuidwesten van het terrein (naast kerk) ligt een ca. 90 cm dik humeus pakket zand met fragmenten bouwkeraamiek en menselijk bot. Dit pakket betreft de voormalige kerkhof. Aan de onderzijde van dit pakket zijn in het profiel de contouren van vier grafkuilen waargenomen. Het humeuze pakket gaat scherp over in de C-horizont (dekzand). Verder zijn op het terrein elf waterputten, één beerput en vier (paal)kuilen opgegraven. De waterputten dateren uit de 13e eeuw tot en met de 19^e

³¹ Kalisvaart en Willems 2008.

³² De Roller 2010.

³³ Brokke en Sophie 2005.

³⁴ De Raad 2021.

³⁵ Spitzers en Keurhorst 2022.

eeuw of de eerste helft van de 20e eeuw en liggen op basis van de kadastrale kaart uit 1811-1832 bijna allemaal op het achterterrein van historische erven.³⁶

Op 140 m ten zuidoosten van het plangebied is in 2012 door Synthegra een proefsleuvenonderzoek met een doorstart naar een opgraving uitgevoerd (Archis3 Zaaknr. 2376746100). Tijdens het onderzoek zijn restanten van de voormalige stadsomwalling van Rijssen aangetroffen. Het bestond uit een 6 m brede aarden wal met daarbuiten een 6 m brede droge gracht. Langs de binnenzijde heeft vermoedelijk een ca. 3 m brede greppel gelopen. Aan de buitenzijde lijkt aanvankelijk een houten beschoeiing te hebben gestaan. Deze is in een later stadium verdwenen, waarna mogelijk grasplaggen gebruikt is als afdekking. De omwalling is op deze locatie in het eerste kwart van de 19e eeuw of de late 18e eeuw ontmanteld, waarbij de droge gracht in één keer is opgevuld met zand van de wal. Op basis van de hoge ensemblewaarde is de vindplaats als behoudenswaardig gewaardeerd. Vanwege het ontbreken van muurresten en bovengrondse walresten werd behoud in situ niet zinvol geacht. Er is geadviseerd om bij toekomstige graafwerkzaamheden ter plaatse van de wal en gracht archeologisch onderzoek te verrichten.³⁷

Op 110 m ten zuidoosten van het plangebied is in 2018 door Laagland Archeologie een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd (Archis3 Zaaknr. 4589561100). Het terrein ligt op het veronderstelde tracé van de stadswal en -gracht. De resultaten van dit onderzoek komen grotendeels overeen met die van het onderzoek door Synthegra in 2012. De gracht is in de vroege 19e eeuw gedempt. Hypotheses over een reparatiefase en een beschoeiing van de wal konden niet worden bevestigd noch ontkracht. Hetzelfde geldt voor de aanwezigheid van een greppel langs de Hagen. Nieuw is de vaststelling van een oudere grachtfase met een sterker V-vormige bodem. Aan de buitenzijde van de gracht zijn twee laatmiddeleeuwse paalsporen aangetroffen.³⁸

Op 60 m ten oosten van het plangebied zijn in 2023 door Laagland Archeologie een booronderzoek en een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd (Archis3 Zaaknrs. 5389809100 en 5406526100). Van deze onderzoeken zijn nog geen rapporten beschikbaar. Op basis van de eerste bevindingen van het booronderzoek is in het zuidelijke deel van het terrein de gedempte stadsgracht aangeboord en is in het overige deel van het terrein sprake van een ophoogpakket uit de Nieuwe Tijd. De top van het dekzand (C-horizont) ligt op ca. 80 cm-mv. Op basis van de eerste bevindingen van het proefsleuvenonderzoek bleek het terrein grotendeels te zijn verstoord tot in het dekzand. In het noordoosten van het terrein was de bodemopbouw nog deels intact en zijn ophogingslagen, drie kuilen en een paalkuil aangetroffen.

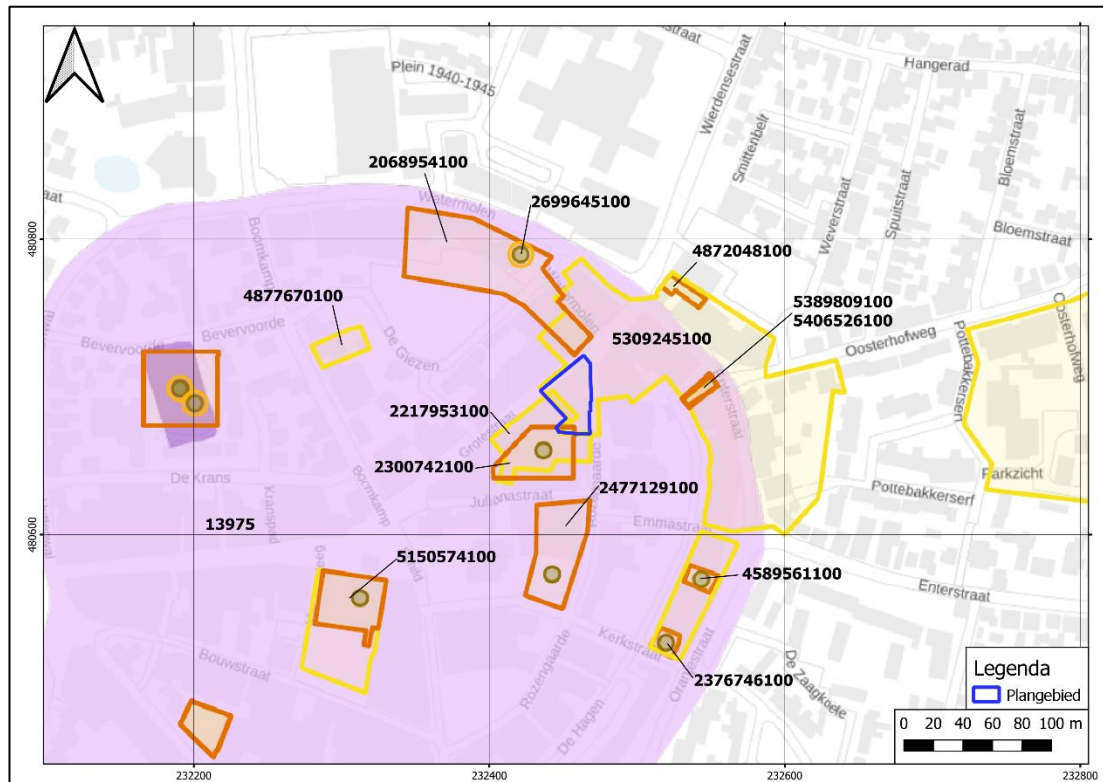
Op 70 m ten noordoosten van het plangebied is in 2020 door Laagland Archeologie een booronderzoek uitgevoerd (Archis3 Zaaknr. 4872048100). Uit het booronderzoek is gebleken dat de bodem verstoord is tot in de top van de C-horizont. Er zijn geen resten van een plaggendeck of van bodemvorming aangetroffen. In de verrommelde lagen zijn resten van bebouwing uit de laat 18^e of begin 19^e eeuw aangetroffen, die vermoedelijk samenhangen met een voorganger van de huidige bebouwing. De recente versterking gaat tussen 80 en 120 cm-mv scherp over in het dekzand. Vanwege de diepe bodemverstoring is geen vervolgonderzoek geadviseerd.³⁹

³⁶ Veenstra 2015.

³⁷ Spitzers 2012.

³⁸ Spitzers 2019.

³⁹ Brouwer 2020.

Afbeelding 12: AMK-terreinen (paarse vlakken) en archeologische vondst- (stippen) en onderzoeksmeldingen (oranje en gele vlakken) in Archis3 met het plangebied in het blauwe kader (bron: Archis3).

2.5 Archeologisch verwachtingsmodel

Het plangebied ligt volgens de archeologische beleidskaart van de gemeente Rijssen-Holten binnen een AMK-terrein van archeologische waarde. Het gemeentelijke beleid is om archeologische resten *in situ* te behouden. Indien dit niet mogelijk is, geldt een archeologisch onderzoeksplicht voor alle bodemingrepen met een omvang groter dan 50 m².⁴⁰

Op grond van de bekende geologische-, landschappelijke-, aardkundige-, archeologische- en historische gegevens in- en rond het plangebied kan de archeologische verwachting worden bepaald.

Het plangebied ligt aan de noordelijke voet van een stuwwal in een zone met gordeldekzandwelingen dan wel een gordeldekzandrug. De relatief hoge en droge delen van het landschap, waaronder gordeldekzandwelingen en -ruggen, zijn van oudsher aantrekkelijke vestigingslocaties en zijn in principe bewoonbaar vanaf het Laat-Paleolithicum. Het plangebied heeft daarom een hoge archeologische verwachting voor alle perioden. De top van het dekzand wordt op basis van eerder archeologisch onderzoek in de omgeving van het plangebied verwacht op dieptes tussen 0,8 en 2,0 m-mv.

Het plangebied ligt in de historische stadskern van Rijssen. Door langdurige bewoning op dezelfde locatie heeft zich waarschijnlijk boven het dekzand een oude bewoningslaag gevormd waarin resten van bewoning uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd aangetroffen kunnen worden. De geraadpleegde historische kaarten tonen aan dat in het plangebied al vanaf begin 19^e eeuw bebouwing staat ter hoogte van de huidige panden. Resten gerelateerd aan deze historische erflocaties en van eventuele (middeleeuwse) voorgangers kunnen mogelijk nog onder de funderingen van de huidige bebouwing aanwezig zijn.

⁴⁰ Gemeente Rijssen-Holten, 2010, archeologische beleidskaart

Op basis van de bestudeerde bouwdoSSIERS van Grotestraat 26 (Café Spekhorst) is de bodem ter plaatse van kelder verstoord tot ca. 2,9 m-mv. Ter plaatse van funderingen in het niet onderkelderde deel is de bodem verstoord tot ca. 1,2 m-mv. Van de overige bebouwing in het plangebied zijn geen bouwtekeningen ter beschikking gesteld, waardoor de verstoringsdiepte van de funderingen in de rest van het plangebied onbekend is. Ter plaatse van de kelder van Grotestraat 26 reikt de bodemverstoring naar verwachting tot in de top van de C-horizont (dekzand) en worden geen intacte archeologische resten meer verwacht. In de rest van het plangebied is het onzeker of de bodemverstoringen reiken tot in de top van de C-horizont.

Beantwoording onderzoeksvragen bureauonderzoek

Op grond van de bodemkundige kenmerken en de bekende cultuurhistorische- en archeologische waarden in de omgeving van het plangebied is het archeologische verwachtingsmodel bepaald.

- Wat is de bodemopbouw binnen het plangebied?

Het plangebied is gelegen in een zone van gordeldekzandwelingen. Op basis van eerder archeologisch onderzoek in de directe omgeving van het plangebied kan de top van het natuurlijke dekzand (C-horizont) aangetroffen worden vanaf ca. 0,8 à 2,0 m-mv. Het dekzand wordt afgedekt door een of meerdere bewoningslagen uit de Late Middeleeuwen – Nieuwe Tijd die ontstaan zijn als gevolg van langdurige bewoning op deze locatie.

- Wat is de vermoedelijke intactheid van het bodemprofiel binnen het plangebied?

In het plangebied is de bodem (sub)recent verstoord als gevolg van bouwwerkzaamheden in de eind 19^e eeuw en de 20^e eeuw. Op basis van het bouwhistorisch onderzoek is de bodem onder Grotestraat 26 verstoord tot ca. 1,2 m-mv bij de aanleg van funderingen en tot ca. 2,9 m-mv ter plaatse van de kelder. De verstoringsdiepte van de overige bebouwing binnen het plangebied (Grotestraat 22 en 24, Rozengarde 2 en 4-4a) is onbekend.

- Kunnen er archeologische vindplaatsen in het onderzoeksgebied aanwezig zijn?

Op basis van de relatief hoge ligging op gordeldekzandwelingen heeft het plangebied een hoge archeologische verwachting voor resten van bewoning vanaf het Laat-paleolithicum tot en met heden. Het plangebied heeft specifiek een hoge archeologische verwachting voor resten gerelateerd aan meerdere huisplaatsen uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd op basis van historisch kaartmateriaal uit de 19^e eeuw en vanwege de ligging binnen de historische stadskern van Rijssen.

Resten uit de periode Laat-Paleolithicum tot en met Vroege Middeleeuwen worden verwacht in de top van het dekzand (top C-horizont). Resten uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd kunnen aangetroffen worden vanaf het maaiveld in een of meerdere bewoningslagen. Organische resten en bot zullen door de overwegend droge bodemomstandigheden slecht tot matig geconserveerd zijn. Andere typen indicatoren zoals aardewerk en houtskool zijn waarschijnlijk goed geconserveerd.

Ter plaatse van de kelder van Grotestraat 26 is de bodem waarschijnlijk verstoord tot in de top van het dekzand (verstoringsdiepte ca. 2,9 m-mv) en worden geen intacte archeologische resten meer verwacht. In de overige delen van het plangebied is het niet bekend of de bodemverstoringen van funderingen tot in het dekzand reiken en kunnen daarom mogelijk nog intacte archeologische niveaus aanwezig zijn.

De gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied is opgenomen in Tabel 3. De potentiële archeologische niveaus bevinden zich direct onder de bouwvoor.

Tabel 3: Archeologische verwachting plangebied

Periode	Verwachting	Verwachte vindplaatstypen	Verwachte grondlaag (diepte)
Late Middeleeuwen - Nieuwe Tijd	Laag ter plaatse van kelder Grotestraat 26 Hoog overige delen plangebied	Restanten van historische bebouwing uit de 19 ^e eeuw en eventueel (laatmiddeleeuwse) voorgangers (muur-/funderingsresten, uitbraaksporen, vloerniveaus), (afval)kuilen, waterputten, brandlagen van stadsbranden	Vanaf het maaiveld, in een of meerdere bewoningslagen

Bronstijd – Vroege Middeleeuwen	Laag ter plaatse van kelder Grotestraat 26 Hoog overige delen plangebied	Nederzettingsterreinen, begravingen, resten van ijzerbewerking, smeedhaarden, houtschoolmeilers	Top van de C-horizont (dekzand)
Paleolithicum, Mesolithicum- Neolithicum	Laag ter plaatse van kelder Grotestraat 26 Hoog overige delen plangebied	jachtkampen, Vuursteenvindplaatsen, haardplaatsen vanaf Neolithicum: Nederzettingsterreinen, begravingen	Top van de C-horizont (dekzand)

- *Is aanvullend onderzoek in het plangebied noodzakelijk?*

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat in het plangebied intacte archeologische resten aanwezig kunnen zijn. Er is naar verwachting sprake van (minstens) twee potentiële archeologische niveaus, te weten de oude bewoningslagen met resten uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd en de top van het dekzand waarin resten vanaf het Laat-Paleolithicum tot en met de Middeleeuwen aangetroffen kunnen worden. De oude bewoningslagen uit de Late Middeleeuwen-Nieuwe Tijd kunnen vanaf het maaiveld of ondiep daaronder aangetroffen worden. De top van het dekzand ligt op basis van eerder onderzoek in de omgeving tussen ca. 0,8 en 2,0 m-mv.

Hamaland Advies adviseert een verkennend booronderzoek uit te voeren. Het doel van dit onderzoek is de aard en mate van intactheid van de bodem te bepalen. De boringen worden alleen in de onbebouwde delen van het plangebied gezet en buiten de aanwezige kabels en leidingen. Voorafgaand aan het booronderzoek is conform de BRL 4003 een Plan van Aanpak (PvA) opgesteld⁴¹.

⁴¹ Barth en Van der Kuijl, 2023.

3 Booronderzoek

3.1 Werkwijze Booronderzoek

In totaal zijn op 30 augustus 2023 verspreid over de binnenplaats in het onbebouwde deel van het plangebied 4 verkennende boringen geplaatst met een edelmanboor met een boordiameter van 7 centimeter. Voorafgaand aan het booronderzoek zijn de aanwezige stoeptegels en klinkers verwijderd. Vanwege de grote hoeveelheid kabels en leidingen langs de buitengevels van de aanwezige bebouwing konden geen boringen aan de buitenzijde van de bebouwing gezet worden en bleef het booronderzoek beperkt tot de kleine binnenplaats en een kleine bosschage langs de Rozengarde. Boring 2 en 3 zijn ondanks herhaalde pogingen voortijdig gestuit op een betonplaat en daarna gestaakt omdat er geen uitwijkmogelijkheden waren.

De boorlocaties zijn ingemeten met GPS. De hoogte van het maaiveld ter plaatse van de boorlocaties is afgeleid van het AHN. Het opgeboorde sediment is in het veld bodemkundig beschreven conform de NEN 5104 en de bodemclassificatie volgens De Bakker en Schelling (1989). Alle afzonderlijke bodemlagen zijn droog gezeefd over een metalen zeef met een maaswijdte van 4 mm en geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals fragmenten vuursteen, aardewerk, houtskool, verbrande leem, bot etc.

3.2 Resultaten

Geologie en Bodem

Voor de ligging van de boorpunten wordt verwezen naar Bijlage 4. De resultaten van de boringen (de boorbeschrijvingen) zijn separaat bijgevoegd.

In het plangebied is ter plaatse van boring 1 een volledige tot in het dekzand verstoorde bodem aangetroffen. Ter plaatse van boring 4 is een oude fundering aangetroffen van bebouwing die al op de kadastrale minuut van 1811 aanwezig is.

Op basis van de onderzoeksresultaten kunnen de onderzoeksvragen uit het Plan van Aanpak als volgt beantwoord worden:

- *Wat is de bodemopbouw binnen het plangebied?*

Boring 2 en 3 zijn ondanks herhaalde pogingen voortijdig gestuit op een betonplaat en daarna gestaakt omdat er geen uitwijkmogelijkheden waren.

De bodemopbouw in het plangebied bestaat ter plaats van boring 1 uit een dik verrommeld pakket van grijsbruin, bruingrijs en grijs sterk gevlekt fijn zand met modern baksteenpuin en betonpuin en roestbrokjes. De verrommelde lagen gaan op een diepte van 200 cm-mv scherp over in het lichtgrijze fijne dekzandpakket met roestvlekken.

De bodemopbouw ter plaats van boring 4 bestaat tot 40 cm-mv uit een donkerbruingrijze iets humeuze zandlaag met brokken oranje zachtgebakken baksteen. Van 40 tot 60 cm-mv is een grijsbruin iets humeus zandpakket met brokken oranje zachtgebakken baksteen. In deze laag is tevens een fragmentje van een oor van een steengoed kruik voor bronwater uit de 19^e eeuw aangetroffen. De zandlaag gaat op een diepte van 60 cm over in een 25 cm dik pakket oranje baksteenpuin en is op 85 cm-mv gestuit op een vaste fundering eveneens van zachte oranje baksteen.

Afbeelding 13: Foto van het boorprofiel van boring 1 met van boven naar onder en v.l.n.r. de subrecente grijsbruine, bruingrijze en lichtgrijze gevlekte ophogingslagen met puin en vanaf 200 cm-mv tot 225 cm-mv het lichtgrijze dekzand.

Afbeelding 14: Foto van het boorprofiel van boring 4 met v.l.n.r. het donkerbruine iets humeuze zandpakket met puin (Ap1-horizont) dat op 60 cm overgaat in een laag oranje gebroken baksteenpuin. De boring is op 85 cm-mv gestuit op een fundering van oranje zachtgebakken baksteen.

- Wat is de intactheid van het bodemprofiel binnen het plangebied?

Alleen in boring 4 is sprake van een intacte bodemopbouw vanaf een diepte van 85 cm-mv.

- Zijn, daar waar de bodem intact is, archeologische indicatoren aangetroffen die kunnen wijzen op de aanwezigheid van een archeologische vindplaats in het onderzoeksgebied? Zo ja, wat is de aard en diepteligging ervan?

Ja, er is een oude fundering aangetroffen van bebouwing die al op de kadastrale minuut aanwezig is, maar mogelijk nog veel ouder is (Late Middeleeuwen of vroege Nieuwe Tijd).

- Zijn er archeologische lagen aangetroffen (cultuur- en afvallagen c.q. ophogingslagen)? Zo ja, wat is de aard, diepteligging en minimale en maximale dikte ervan?

Ja, ter plaatse van boring 4 is vanaf 85 cm-mv sprake van een intact archeologisch niveau. De dikte van het intacte niveau bedraagt, uitgaande van de top van het dekzand in boring 1 circa 115 cm.

- In welke mate stemmen de resultaten overeen met de verwachtingen?

De hoge archeologische verwachting voor de periode Middeleeuwen en Nieuwe Tijd is deels bevestigd met het onderzoek. Zoals verwacht is de top van het dekzand rond 2 m-mv aangetroffen. Daarboven is deels sprake van een ophogingslaag met alleen ter plaatse van boring 4 indicatoren voor bebouwing die mogelijk teruggaat tot in de Late Middeleeuwen of de vroege Nieuwe Tijd. Het bouwdossieronderzoek heeft aangetoond dat de funderingen onder de kelder tot 1,2 m-mv ontgraven zijn en de kelder tot 2,9 m-mv uitgegraven is. Uitgaande van de diepte van de top van het dekzand, betekent dit dat er ter plaatse van de bestaande te slopen bebouwing, met uitzondering van de kelder, nog een bewoningsniveau aanwezig kan zijn tussen 1,2 m-mv en 2,0 m-mv.

- *Is er vervolgonderzoek noodzakelijk? Zo ja, welke methode is hiervoor het meest geschikt?*

Ja, buiten de bebouwing is ter plaatse van boring 4 een oude fundering aangetroffen op 85 cm-mv. Het bouwdossieronderzoek in combinatie met het booronderzoek heeft uitgewezen dat er ter plaatse van de bebouwing, met uitzondering van de kelder van het Café, nog oude bewoningsniveaus aanwezig kunnen zijn tussen 1,2 m-mv en 2,0 m-mv.

Daarom adviseren wij om de sloop van de funderingen van de bestaande bebouwing onder archeologische begeleiding te verwijderen en de bouwput voor het nieuwe appartementencomplex aansluitend op te graven. Dat geldt eveneens voor de bosschage op de binnenplaats langs de Rozengarde waar resten van oude bebouwing aangetroffen zijn op een diepte van 85 cm-mv.

Voorafgaand aan een gravend onderzoek is een Programma van Eisen noodzakelijk dat getoetst zal worden door het bevoegd gezag.

Afbeelding 15: Foto van het binnenplaatsje achter het Café genomen in noordelijke richting.

Afbeelding 16: Foto van de kleine bosschage waar boring 4 is gezet. De foto is genomen in oostelijke richting. Op de achtergrond is de Rozengarde zichtbaar.

4 Conclusie en aanbeveling

4.1 Conclusie

Bureauonderzoek

Het plangebied ligt aan de noordelijke voet van een stuwwal in een zone met gordeldekzandwelingen dan wel een gordeldekzandrug. De relatief hoge en droge delen van het landschap, waaronder gordeldekzandwelingen en -ruggen, zijn van oudsher aantrekkelijke vestigingslocaties en zijn in principe bewoonbaar vanaf het Laat-Paleolithicum. Het plangebied heeft daarom een hoge archeologische verwachting voor alle perioden. De top van het dekzand wordt op basis van eerder archeologisch onderzoek in de omgeving van het plangebied verwacht op dieptes tussen 0,8 en 2,0 m-mv.

Het plangebied ligt in de historische stadskern van Rijssen. Door langdurige bewoning op dezelfde locatie heeft zich waarschijnlijk boven het dekzand een oude bewoningslaag gevormd waarin resten van bewoning uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd aangetroffen kunnen worden. De geraadpleegde historische kaarten tonen aan dat in het plangebied al vanaf begin 19e eeuw bebouwing staat ter hoogte van de huidige panden. Resten gerelateerd aan deze historische erflocaties en van eventuele (middeleeuwse) voorgangers kunnen mogelijk nog onder de funderingen van de huidige bebouwing aanwezig zijn.

Op basis van de bestudeerde bouwdoSSIERS van Grotestraat 26 (Café Spekhorst) is de bodem ter plaatse van kelder verstoord tot ca. 2,9 m-mv. Ter plaatse van funderingen in het niet onderkelderde deel is de bodem verstoord tot ca. 1,2 m-mv. Van de overige bebouwing in het plangebied zijn geen bouwtekeningen ter beschikking gesteld, waardoor de verstoringsdiepte van de funderingen in de rest van het plangebied onbekend is. Ter plaatse van de kelder van Grotestraat 26 reikt de bodemverstoring naar verwachting tot in de top van de C-horizont (dekzand) en worden geen intacte archeologische resten meer verwacht. In de rest van het plangebied is het onzeker of de bodemverstoringen reiken tot in de top van de C-horizont.

Booronderzoek

De bodemopbouw in het plangebied bestaat ter plaats van boring 1 uit een dik verrommeld pakket van grijsbruin, bruingrijs en grijs sterk gevlekt fijn zand met modern baksteenpuin en betonpuin en roestbrokjes. De verrommelde lagen gaan op een diepte van 200 cm-mv scherp over in het lichtgrijze fijne dekzandpakket met roestvlekken.

De bodemopbouw ter plaats van boring 4 bestaat tot 40 cm-mv uit een donkerbruingrijze iets humeuze zandlaag met brokken oranje zachtgebakken baksteen. Van 40 tot 60 cm-mv is een grijsbruin iets humeus zandpakket met brokken oranje zachtgebakken baksteen. In deze laag is tevens een fragmentje van een oor van een steengoed kruik voor bronwater uit de 19^e eeuw aangetroffen. De zandlaag gaat op een diepte van 60 cm over in een 25 cm dik pakket oranje baksteenpuin en is op 85 cm-mv gestuit op een vaste fundering eveneens van zachte oranje baksteen.

4.2 Selectieadvies

Buiten de aanwezige bebouwing is ter plaatse van boring 4 een oude fundering aangetroffen op 85 cm-mv. Het bouwdoSSIERonderzoek in combinatie met het booronderzoek heeft uitgewezen dat er ter plaatse van de bestaande nog te slopen bebouwing, met uitzondering van de kelder van het Café, nog oude bewoningsniveaus aanwezig kunnen zijn tussen 1,2 m-mv en 2,0 m-mv.

Daarom adviseren wij om de sloop van de funderingen van de bestaande bebouwing onder archeologische begeleiding te verwijderen en de bouwput voor het nieuwe appartementencomplex aansluitend op te graven. Dat geldt eveneens voor de bosschage op de binnenplaats langs de Rozengaarde waar resten van oude bebouwing aangetroffen zijn op een diepte van 85 cm-mv.

Voorafgaand aan een gravend onderzoek is een Programma van Eisen noodzakelijk dat getoetst zal worden door het bevoegd gezag.

4.3 Selectiebesluit

Het conceptrapport en het selectieadvies zijn op 28-11-2023 getoetst door de Regioarcheoloog. Behoudens enkele opmerkingen die in deze definitieve versie verwerkt zijn, is de Regioarcheoloog akkoord met het selectieadvies. "Ik zal de gemeente Rijssen-Holten adviseren dat de sloop binnen het plangebied en het uitgraven van de bouwput voor de nieuwbouw archeologische begeleid dient te worden". Het rapport is op 1 mei 2024 op verzoek van de opdrachtgever geactualiseerd na invoering van de nieuwe Omgevingswet (op 1-1-2024).

4.4 Voorbehoud

Verder dient te allen tijde bij het afgeven van een omgevingsvergunning de wettelijke meldingsplicht (Erfgoedwet art. 5.10) kenbaar te worden gemaakt, om het documenteren van toevalsvondsten te garanderen: *'Degene die anders dan bij het doen van opgravingen een zaak vindt waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet vermoeden dat het een monument is (in roerende of onroerende zin), meldt die zaak zo spoedig mogelijk bij onze minister'*. Deze aangifte dient te gebeuren bij de RCE te Amersfoort. Het verdient aanbeveling ook de verantwoordelijk ambtenaar van de gemeente Rijssen-Holten (namens haar de regioarcheoloog) hiervan per direct in kennis te stellen.

Gebruikte literatuur

Bakker, H. de & J. Schelling, 1989. *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland; de hogere niveaus*. Wageningen.

Berendsen, H.J.A., 2008. *Landschappelijk Nederland. De fysisch-geografische regio's*, Assen.

Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland), Assen.

Boshoven, E.H., A. Buesink, N.J. Krekelbergh, H.M.M. Geerts, L.A. Tebbens & J.M.J. Willems, 2008. *Gemeente Rijssen-Holten, Een Archeologische Inventarisatie, Verwachtings- en Beleidsadvieskaart*, BAAC rapport V-07.0478, Deventer.

Brokke, A.J. & G.J. Sophie, 2005. *Rijssen Watermolen-Zuid. Een bureau- en inventariserend veldonderzoek*. ADC-Rapport 428, Amersfoort.

Brouwer, E., 2020. *Bureauonderzoek en Inventariserend veldonderzoek - verkennende fase. Wierdensestraat 44 te Rijssen, gemeente Rijssen-Holten (OV)*. Laagland Archeologie Rapport 482, Almelo.

Gemeente Rijssen-Holten, 2018. *Gemeentelijke monumenten gemeente Rijssen-Holten 21-6-2018*

Kalisvaart, C.C. & J.M.J. Willems, 2008. *Gemeente Rijssen-Holten, Plangebied Grotestraat – Rozengarde te Rijssen. Bureauonderzoek en Inventariserend veldonderzoek (verkennende fase)*. BAAC rapport V-08.0382, Deventer.

De Raad, J., 2021. *Archeologisch bureauonderzoek Boomkamp 8, Rijssen, gemeente Rijssen-Holten (OV)*. Laagland Archeologie Rapport 492, Almelo.

De Roller, G.J., 2010. *Archeologisch proefsleuvenonderzoek Grotestraat te Rijssen, gemeente Rijssen-Holten*. MUG-publicatie 2010-123, Leek.

Spitzers, T., 2012. *Inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, Kerkstraat-De Hagen te Rijssen, Gemeente Rijssen-Holten*. Synthesgra Rapport S120382, Doetinchem.

Spitzers, T., 2019. *Inventariserend veldonderzoek - proefsleuven Oranjestraat te Rijssen, gemeente Rijssen-Holten (OV)*. Laagland Archeologie Rapport 238, Almelo.

Spitzers, T. & I. Keurhorst, 2022. *Archeologisch inventariserend veldonderzoek proefsleuven (IVO P), Haarstaat 3, Rijssen, gemeente Rijssen-Holten (OV)*. Laagland Archeologie Rapport 828, Almelo

Stiboka, 1976. *Bodemkaart van Nederland 1:50.000 en toelichting op de bodemkaart*, Wageningen.

Tol, drs. A., 2012, *Leidraad inventariserend veldonderzoek; Deel: karterend booronderzoek Archeologie*. Status: versie 2.0. Geactualiseerd op 4 december 2012. Versie 1.0 van deze leidraad is op 30 maart 2006 vastgesteld door het CCvD

Veenstra, M.E., 2015. *Rijssen, Centrumplan Tusveld. Archeologische Begeleiding*. BAAC-Rapport A-13.0052, 's Hertogenbosch.

Geraadpleegde websites

zoeken.cultureelerfgoed.nl; Archis3 voor informatie over meldingen
<https://archis.cultureelerfgoed.nl/#/> voor doen van melding
<http://www.topotijdreis.nl> en <http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl> voor historische kaarten en minuutplannen
<http://ahn.maps.arcgis.com/> voor hoogte-informatie
<http://www.dinoloket.nl/ondergrondgegevens> en <https://www.dinoloket.nl/ondergrondmodellen/kaart> voor informatie over boringen in de omgeving, geologie, geomorfologie, bodem en grondwatertrap
<https://overijssel.omgevingsrapportage.nl/> voor gegevens bodemverontreinigingen
<http://www.ruimtelijkeplannen.nl> voor bestemmingsplaninformatie
<https://archaeology.datastations.nl/> voor rapporten
www.Rijssen.nl voor gemeentelijke informatie
<http://gisopenbaar.overijssel.nl> voor info over kaarten en cultuurhistorie
<https://app.pdok.nl/viewer> voor luchtfoto's
<http://omgevingswet.rijksoverheid.nl> voor regelgeving inzake de omgevingswet

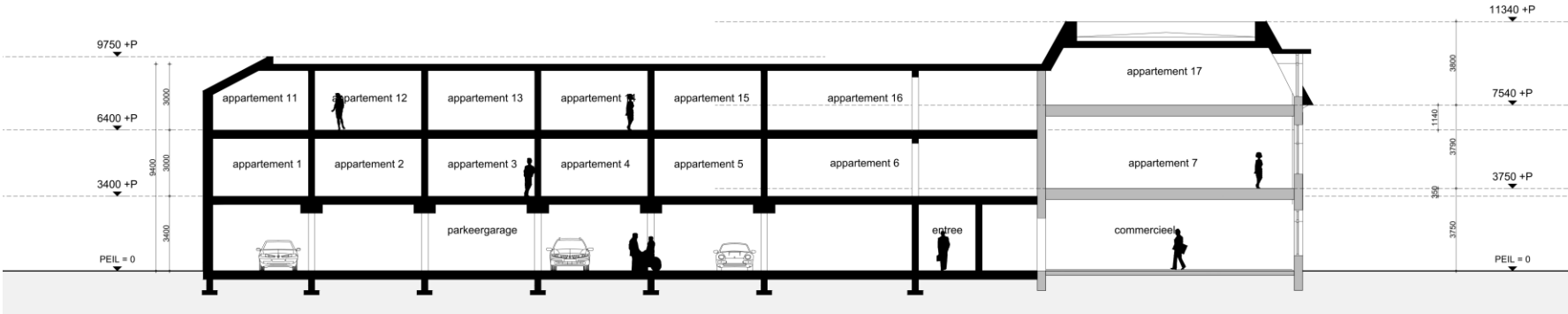
BIJLAGEN

Project: BO en IVO Archeologie Plangebied Spekhorst te Rijssen
Kenmerk: RB/SHR/HAMA/234453

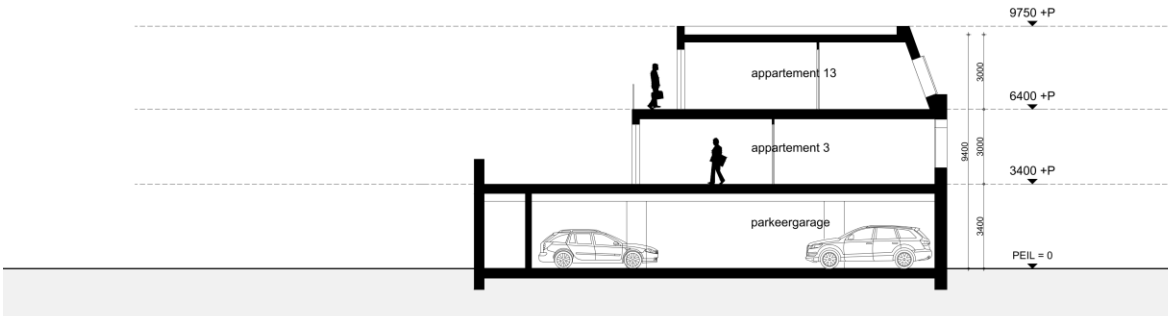
Bijlage 1: Schetsplan en doorsnedes van de geplande nieuwbouw (bron:
opdrachtgever, d.d. 03-08-2023)

Project: BO en IVO Archeologie Plangebied Spekhorst te Rijssen
Kenmerk: RB/SHR/HAMA/234453

doorsnede a-a

doorsnede b-b

ALGEMEEN

Adp encodes a protein, *Adp* encodes a protein with a catalytic domain.

Deze verklaring is geen vergunningsverklaring.

Er zal worden gebouwd conform het bouw

De aanwezigheid of afwezigheid van een voorwaarde kan worden afgeleid uit de volgende tabel:

De deelnemers aan de studie werden geïnformeerd over de risico's van de studie en de voordelen van de studie. De deelnemers werden verzocht om deel te nemen aan de studie en de deelnemers werden verzocht om deel te nemen aan de studie.

expliciet gelekend dan wel omschreven staan maar wel noodzakelijk zijn.

Gebouwkostenindex, vestingsgebieden, netto vloeroppervlakten per ruimte, gebouwfunctie

daglichtbetreding etc. volgens rapportage adviseut.

Gedurende tenzij anders vermeld van de binnenwaarden n.t.b. Lo.25, met de opdraai-geveer uitgekuurd.

Algemeen t.b.v. onderzoeksvet, die inhoudelijke partijen en bronnen samenbrengen en schoonheidsvoorstellen van de opdrachtgever te vertellen.

Overgangen bij depeet zijn namelijk klein, grote hoofdestruggelingen zijn er

Reprints: Dr. J. A. J. H. van't Hof, Institute for Agricultural and Fisheries Research, Wageningen University, Wageningen, The Netherlands.

© 2004 Blackwell Publishing Ltd, *Journal of Internal Medicine* 255: 105–112

Opmerkingen in de tabel geven aan dat 10 het vissen van huis en vogels, 7 de vadersingen, 10 het geen vadersingen betreft voor luchtverwarming, 10 het vissen en

aan het bedrijf is beschikingsvoorziening voor de afvoer van afvalwater en bodem.

project : Ontwikkeling Spekhorst

Journal of Management Inquiry 20(4) Rollert & Steinhilber 837

De Boer 18a

7468 DN Enter

Bijlage 2: Overzicht van archeologische en geologische perioden

Ouderdom in jaren	Chronostratigrafie				MIS	Lithostratigrafie			
	Holoceen				1	Formaties: Naaldwijk (marien), Nieuwkoop (veen), Echteld (fluviaal)			
11.755	Kwartair	Laat	Laat-Weichselien (ijstijd)	Late Dryas (koud)	2	Formatie van Kreftenheye	Formatie van Bortel	Formatie van Beegden	
12.745				Allerød (warm)					
13.675				Vroege Dryas (koud)					
14.025				Bølling (warm)					
15.700				Laat-Pleniglaciaal					
29.000		Midden	Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)	Midden-Pleniglaciaal	3				
50.000				Vroeg-Pleniglaciaal	4				
75.000				Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)	5a				
					5b				
					5c				
					5d				
115.000	Pleistocene	Laat	Eemien (warme periode)		5e		Eem Formatie		
130.000							Formatie van Drente		
370.000		Midden	Saalien (ijstijd)		6	Formatie van Urk			
410.000				Holsteinien (warme periode)			Formatie van Peelo		
475.000				Elsterien (ijstijd)		Formatie van Sterksel			
850.000				Cromerien (warme periode)					
2.600.000		Vroeg	Pre-Cromerien						

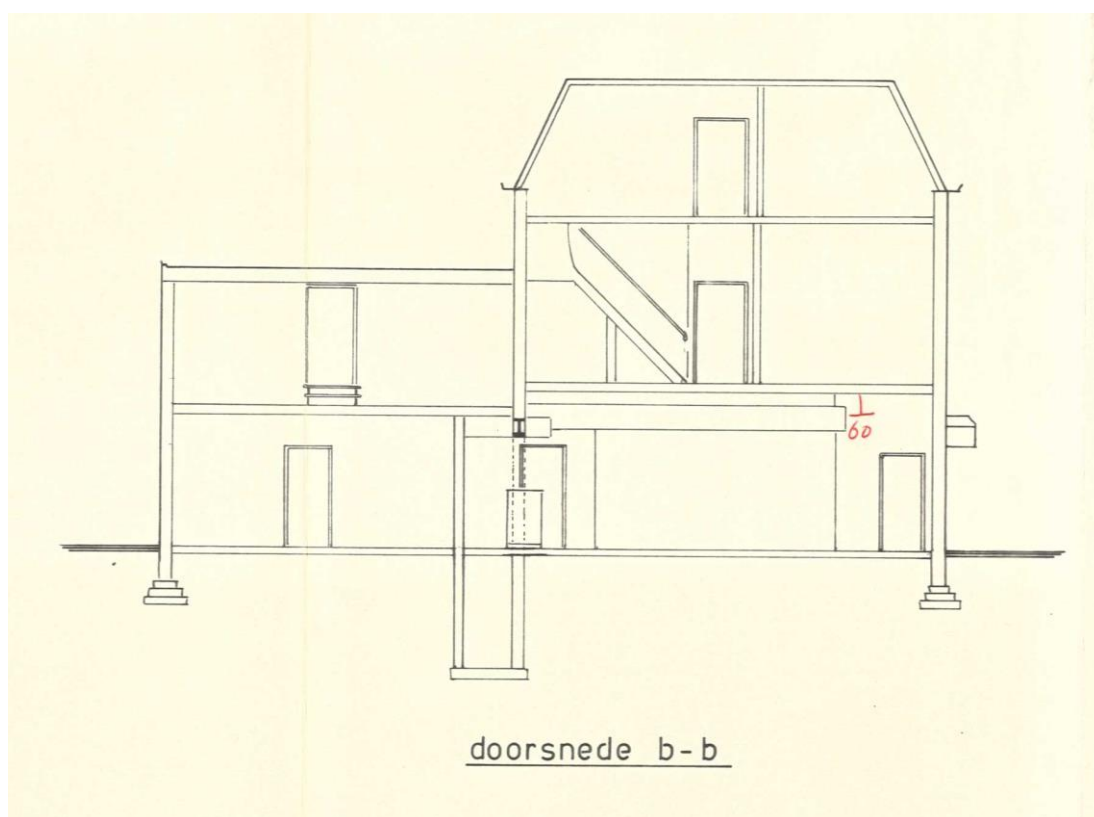
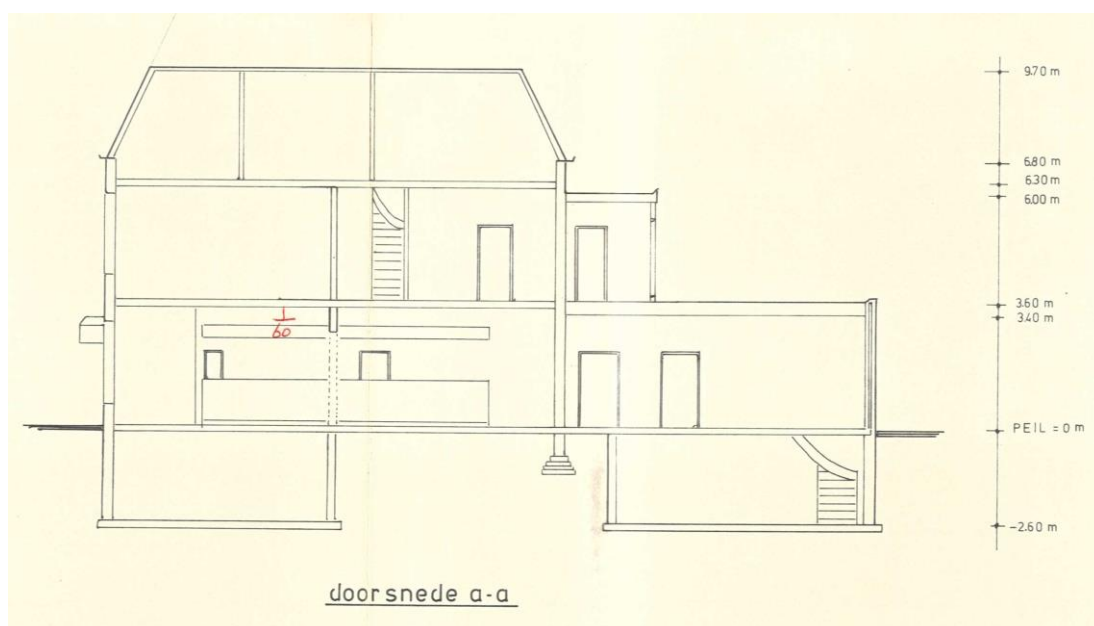
Cal. jaren v/n Chr.	¹⁴ C jaren	Chronostratigrafie		Pollen zones	Vegetatie	Archeologische perioden		
1950	0	Laat	Subatlanticum koeler vochtiger	Vb2	Loofbos eik en hazelaar overheersen haagbeuk veel cultuurplanten rogge, boekweit, korenbloem	Nieuwe tijd		
1500							Middeleeuwen	
450				Vb1			Romeinse tijd	
0				Va		IJzertijd		
800	815	Midden	Subboreaal koeler droger	IVb	Loofbos eik en hazelaar overheersen beuk>1% invloed landbouw (granen)	Bronstijd		
2000				IVa		Neolithicum		
3755	5000		Atlanticum warm vochtig	III	Loofbos eik, els en hazelaar overheersen in zuiden speelt linde een grote rol		Mesolithicum	
4900								
5300		Vroeg	Boreaal warmer	II	den overheerst hazelaar, eik, iep, linde, es			
7020	8000		Preboreaal warmer	I	eerst berk en later den overheersend			
8240	9000							
8800		Laat-Pleistoceen	Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)	Late Dryas	LW III	parklandschap	Laat-Paleolithicum	
11.755	10.150			Allerød	LW II	dennen- en berkenbossen		
12.745	10.800			Vroege Dryas	LW I	open parklandschap		
13.675	11.800			Bølling		open vegetatie met kruiden en berkenbomen		
14.025	12.000		Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)			perioden met een poolwoestijn en perioden met een toendra	Midden-Paleolithicum	
15.700	13.000					Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)		perioden met bos en perioden met een subarctisch open landschap
35.000			Eemien (warme periode)			loofbos		
75.000			Midden-Pleistoceen	Saalien (ijstijd)				
115.000								
130.000								
300.000								

Chronostratigrafie voor Noordwest-Europa volgens Zagwijn (1974), Vanderberghe (1985) en De Mulder *et al.* (2003). Lithostratigrafie volgens De Mulder *et al.* (2003). Mariene isotop stadium (MIS) volgens Bassinot *et al.* (1994). Atmosferische data volgens Stuiver *et al.* (1998). Zuurstofisotop calibratie (OxCal) versie 3.9 Bronk Ramsey (2003), toegepast op het Laat-Weichselien en het Holoceen. Archeologische periode-indeling en ouderdom volgens de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB). Vegetatie bewerkt volgens Berendsen (2000). Pollenzones volgens P. Vos & P. Kiden (2005).

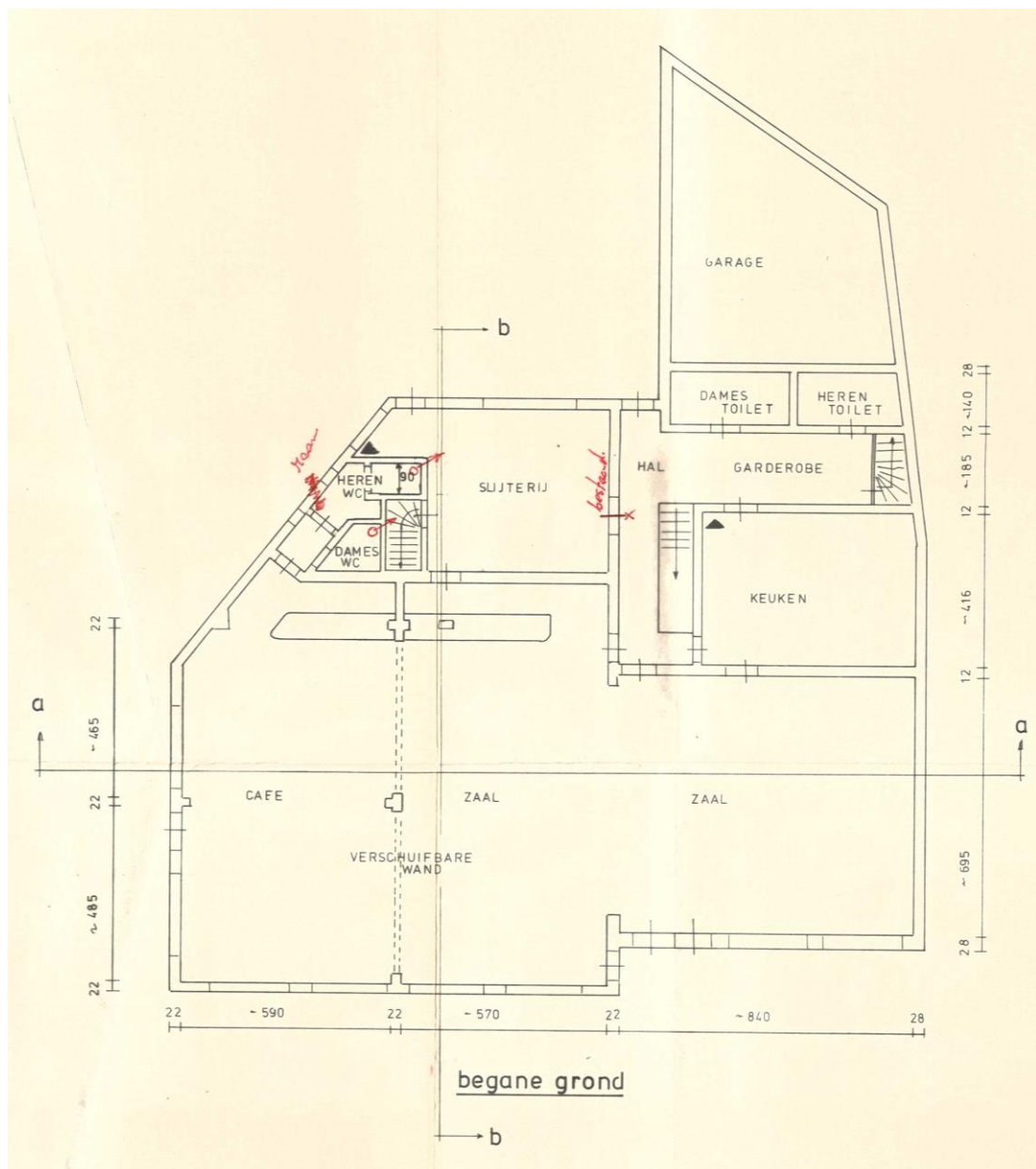
Project: BO en IVO Archeologie Plangebied Spekhorst te Rijssen
Kenmerk: RB/SHR/HAMA/234453

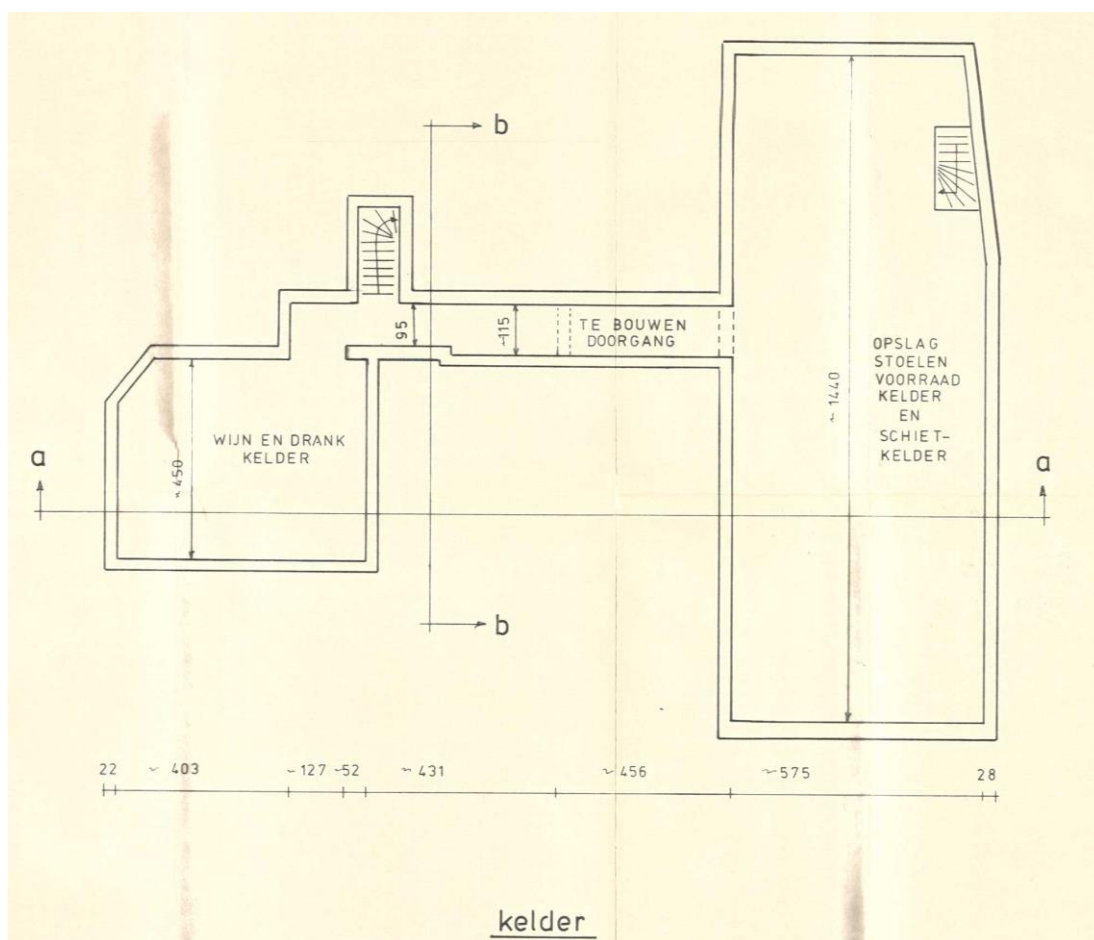
Bijlage 3: Bouwdossiergegevens Grotestraat 26 (bron: opdrachtgever)

Doorsneden

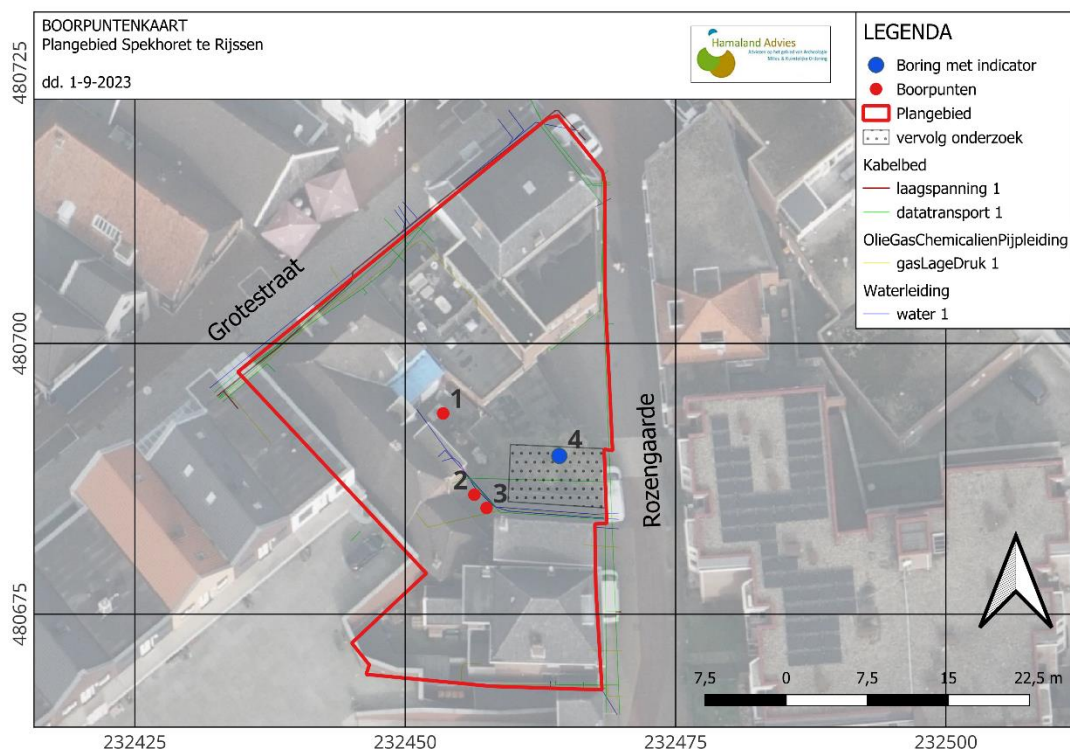
Plattegronden

Project: BO en IVO Archeologie Plangebied Spekhorst te Rijssen
Kenmerk: RB/SHR/HAMA/234453

Bijlage 4: Boorpuntenkaart en coördinaten van de boorpunten

Advies voor vervolgonderzoek: Sloopbegeleiding en opgraving van de bouwput voor de nieuwbouw en opgraving ter plaatse van de bosschage rond boring 4.

project 20234453			
x-coördinaat	y-coördinaat	maaiveldhoogte in meters t.o.v. NAP	boring
232454	480693	13,18	1
232456	480686	12,86	2
232458	480685	12,87	3
232464	480689	16,08	4

Project: BO en IVO Archeologie Plangebied Spekhorst te Rijssen
Kenmerk: RB/SHR/HAMA/234453

Bijlage 5: Boorlegenda en boorstaten (separaat bijgevoegd)